

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

До захисту допустити:

Завідувач кафедри

Максим БУЛИК

«19» листопада 2024 р.

«ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКИЙ ВЕКТОР ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ»

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти
другого (магістерського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми «Міжнародні
відносини» Сулейманова Нарімана Ресутовича

Науковий керівник:

Науковий керівник: Балабанов Костянтин
Васильович, д.політ.н., професор кафедри
політології та міжнародних відносин
Маріупольського державного університету

Рецензент: Трима Катерина Андріївна, кандидат
політичних наук, професор кафедри міжнародних
відносин, інформації та регіональних студій
Національного авіаційного університету

Кваліфікаційна робота захищена з оцінкою відмінно / 90 / А

Секретар ЕК

«17» грудня 2024 р.

Анастасія ТРОФИМЕНКО

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.	
ТЕОРЕТИКО МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	8
РОЗДІЛ 2.	
ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ВІДНОСИН УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ.....	20
РОЗДІЛ 3.	
СУЧАСНИЙ СТАН СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ.....	36
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	59

ВСТУП

Протягом тривалого часу Латиноамериканський регіон, багатий на природні ресурси та людський капітал, не входив до кола пріоритетних напрямків зовнішньої політики України. Цей стан справ був обумовлений низкою чинників, серед яких можна виділити географічну віддаленість, конкуренцію з боку інших світових гравців та складну внутрішньополітичну ситуацію в країнах регіону. Однак, починаючи з 2023 року, спостерігається суттєва зміна курсу української зовнішньої політики, що характеризується активізацією взаємодії з латиноамериканськими країнами.

Така трансформація зовнішньополітичних пріоритетів України зумовлена низкою об'єктивних і суб'єктивних факторів: по-перше, це економічний інтерес: Україна виявляє зростаючу зацікавленість у диверсифікації торговельно-економічних відносин та пошуку нових ринків збуту для своєї продукції. Латиноамериканський регіон, з його великим потенціалом споживання та економікою що розвивається, є привабливим партнером для українського бізнесу. По-друге, політична підтримка, яка особливо актуальна у контексті російської агресії проти України. Отже підтримка латиноамериканських країн на міжнародній арені є важливим завданням для української дипломатії. По-третє, співпраця у сфері безпеки: загроза поширення авторитарних режимів та дестабілізації в різних регіонах світу спонукає Україну до пошуку нових союзників у боротьбі за демократичні цінності та міжнародний порядок. По-четверте, мінеральні ресурси, значні запаси яких у Латинській Америці роблять цей регіон привабливим для України з точки зору забезпечення сировинної безпеки.

Таким чином, зміна курсу української зовнішньої політики щодо Латинської Америки є свідомою стратегічною ініціативою, спрямованою на

розширення кола міжнародних партнерів, зміцнення позицій України на світовій арені та забезпечення національних інтересів, отже тема роботи є **актуальною**.

Об'єктом роботи є зовнішня політика України.

Предметом – латиноамериканський вектор цієї політики.

Аналізуючи **ступінь вивченості проблеми** у науковій літературі потрібно зазначити, що до останнього часу в Україні існували лише поодинокі праці присвячені цій проблематиці. Хоча останнім часом, різноманітні аспекти цієї тематики знайшли відображення у працях багатьох науковців та дослідників, які розкривають ключові виклики та можливості взаємодії України з країнами Латинської Америки, а також вплив зовнішніх акторів на регіон. Зокрема, проблематика соціально-економічного розвитку країн Латинської Америки стала предметом досліджень таких авторів, як О. Ковальова, А. Гриценко, Є. Галушка, А. Киридон, О. Аладіна, О. Гусейнова, Т. Богданова, Ю. Седляр та інших. Їхні праці надають глибокий аналіз як історичних, так і сучасних процесів у регіоні, приділяючи увагу соціальним трансформаціям, економічним тенденціям і політичним викликам.

Одним із важливих аспектів міжнародних відносин Латинської Америки є вплив США на регіон. Ця тема була широко висвітлена у працях Н. Шевченко, Т. Богданової, З. Зазуляк, які проаналізували історичний контекст американської політики у регіоні, її сучасну стратегію, а також наслідки для місцевих країн. Їхні дослідження дозволяють краще зрозуміти характер та динаміку відносин між США та латиноамериканськими державами, особливо у контексті економічного та військово-політичного впливу.

Окремої уваги заслуговує аналіз місця країн Латинської Америки й Карибського басейну у геополітичних стратегіях інших великих держав, зокрема Російської Федерації. Ця тематика була висвітлена в роботах О. Ковальової та О. Кондратенка. У їхніх дослідженнях розглядаються

інструменти впливу Росії у регіоні, такі як дипломатичні, військово-технічні та економічні зв'язки, а також окреслено виклики та ризики для глобальної безпеки.

Щодо сучасного стану українсько-латиноамериканських відносин, їхній потенціал і перспективи формування окремого вектору зовнішньої політики України стали об'єктом досліджень аналітичних центрів. Особливо варто відзначити внесок Ради зовнішньої політики «Українська призма» та аналітичного центру ADASTRA. Вони активно досліджують сучасний стан двосторонніх відносин, формулюють рекомендації для України з метою зміцнення її позицій у регіоні.

Важливим внеском у розвиток цієї тематики став аналітичний звіт із рекомендаціями щодо позиціонування України в країнах Азії, Африки та Латинської Америки. Цей звіт був підготовлений у рамках проєкту «Освітня лабораторія для українських зовнішньополітичних експертів та інфлюєнсерів», реалізованого Центром міжнародної безпеки за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» у 2023 році. Звіт акцентує увагу на необхідності диверсифікації зовнішньої політики України, розвитку економічної та культурної дипломатії, а також пошуку нових партнерів у латиноамериканському регіоні.

Таким чином, наукові праці та аналітичні дослідження формують комплексний підхід до розуміння сучасних тенденцій і викликів у відносинах України та Латинської Америки, сприяючи визначенню шляхів поглиблення співпраці в майбутньому.

Мета дослідження – розглянути латиноамериканський вектор зовнішньої політики України.

Для досягнення поставленої мети, нами були виділені наступні **завдання**:

- визначити цілі та принципи зовнішньої політики України;
- проаналізувати нормативно-правову базу відносин;

- розглянути теорії міжнародних відносин у контексті українсько-латиноамериканського співробітництва;
- визначити основні етапи взаємодії України з країнами Латинської Америки;
- охарактеризувати роль української діаспори в Латинській Америці у розвитку двосторонніх зв'язків;
- проаналізувати сучасний стан співпраці;
- визначити основні перспективи та виклики реалізації латиноамериканського вектору.

Джерельна база дослідження складається з нормативно-правових документів, які регулюють зовнішню політику України, виступів провідних політичних діячів щодо взаємин, офіційних інтернет ресурсів та повідомлень у пресі.

Методологічна база дослідження включає використання в роботі загальнонаукових методів аналізу та синтезу, порівняння, принципів класифікації, систематизації, також застосовані порівняльно-історичний, синхронний методи, що забезпечує повноту і об'єктивність дослідження.

Практичне значення отриманих результатів. Матеріали кваліфікаційної роботи можуть бути використані для підготовки лекцій та семінарських занять з таких курсів, як «Зовнішня політика України», «Міжнародні відносини та зовнішня політика», «Зовнішня політика країн Північної та Південної Європи» тощо.

Апробація результатів відбулась під час роботи Всеукраїнської науково-практичної конференції Суспільно-політичні трансформації у XXI столітті: локальні, національні та глобальні контексти, м. Київ, 18 квітня 2024 р. Знайшли відображення у тезах:

Сулейманов Н. Відносини України з країнами Латинської Америки. *Суспільно-політичні трансформації у XXI столітті: локальні, національні та глобальні контексти* : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної

конференції (18 квітня 2024 р.) / під заг. ред. М. Трофименка. К. : МДУ, 2024. С.166-168.

Та статті у фаховому виданні:

Балабанов К., Константинова Ю., Сулейманов Н. «Комунікативна Стратегія Україна – держави Латинської Америки і Карибського басейну» як інструмент реалізації українських інтересів у регіоні. *Вісник МДУ. Серія Історія. Політологія*. 2024. №40. у друці.

Структура роботи складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

У вступі визначено об'єкт та предмет дослідження, мета та завдання. Надано аналіз ступеня наукового вивчення проблеми та джерельної і методологічної баз дослідження.

У першому розділі «Теоретико методологічні засади дослідження» визначено: основи зовнішньої політики України, її цілі та принципи; геополітичну специфіку регіону Латинської Америки та теорії міжнародних відносин у контексті українсько-латиноамериканських відносин.

У другому розділі «Історія розвитку відносин України з країнами Латинської Америки», подано періодизацію відносин, охарактеризована роль діаспори у поглибленні співпраці.

У третьому розділі «Сучасний стан співпраці України з країнами Латинської Америки» охарактеризовано основні тенденції сучасних відносин та проблеми з якими стикається Україна в регіоні в контексті війни з росією. Визначаються основні перспективи та виклики які стоять перед Україною в контексті реалізації латиноамериканського вектору.

Висновки містять узагальнення з проблеми дослідження.

Список використаних джерел становить 70 позицій.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Зовнішня політика України формувалася на основі історичних, культурних та правових аспектів, що відображають прагнення країни забезпечити свою незалежність, безпеку та розвиток на міжнародній арені. Основні цілі та принципи зовнішньої політики України можна поділити на кілька ключових аспектів.

Основними документами, що регулюють зовнішню політику України є: «Декларація про державний суверенітет» (1990), «Акт проголошення незалежності» (1991), які стали правовою основою для формування самостійного зовнішньополітичного курсу. Закон України «Про оборону України» від 6 грудня 1991 року. Закон України «Про основи національної безпеки України» від 19 червня 2003 р. Основні напрямки зовнішньої політики України, відображені у Законі України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» схваленому Верховною Радою 2010 року, у якому визначені стратегічні цілі та завдання зовнішньої політики. Указ Президента України від 6 квітня 2011 р. № 381/ 2011 де затверджено «Положення про Міністерство закордонних справ України». Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» затвердженого Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015. Ще одним ключовим документам є «Стратегія зовнішньополітичної діяльності», затверджена у 2021 році, яка детально описує пріоритети та параметри зовнішньої політики України. Згідно ним основними цілями зовнішньої політики України є:

- Забезпечення національної безпеки: Головною метою є захист суверенітету і територіальної цілісності України, особливо в умовах агресії з боку Російської Федерації;
- Інтеграція в європейські та євроатлантичні структури: Україна прагне до членства в Європейському Союзі та НАТО, що є важливим кроком для забезпечення політичної та економічної стабільності;
- Економічний розвиток: Зовнішня політика спрямована на залучення іноземних інвестицій, просування українського експорту та інтеграцію в світову економіку;
- Захист прав громадян: Важливим завданням є захист прав і інтересів українських громадян за кордоном [10].

Розглянувши основні документи з питань зовнішньої політики, ми можемо виділити наступні принципи зовнішньої політики України:

- Суверенна рівність держав. Україна дотримується принципу рівності всіх держав у міжнародних відносинах;
- Мирне вирішення конфліктів. Усі міжнародні спори повинні вирішуватися мирними засобами, без загрози використання сили або її застосування;
- Повага до прав людини. Зовнішня політика України базується на повазі до прав людини і основних свобод;
- Взаємовигідне співробітництво. Україна прагне до активного співробітництва з іншими державами на основі взаємної вигоди та загально визнаних принципів міжнародного права;
- Сумлінне виконання міжнародних зобов'язань. Дотримання міжнародних угод і зобов'язань є важливим аспектом зовнішньої політики України.

Отже, Зовнішня політика України має чіткі цілі і принципи, які відображають прагнення країни до інтеграції у світове співтовариство, забезпечення національної безпеки та розвитку економіки. Важливими

аспектами є дотримання міжнародних норм і стандартів, а також активна дипломатична діяльність для захисту національних інтересів.

Латинська Америка є унікальним регіоном із точки зору геополітичного розташування, соціально-економічного розвитку та політичного впливу. Регіон включає країни Південної та Центральної Америки, а також Карибського басейну з різним рівнем розвитку, культурою та політичними системами. Він охоплює величезну територію з багатими природними ресурсами (нафта, газ, залізна руда, рідкі метали, дорогоцінне каміння, золото, срібло, тропічні ліси, запаси прісної води тощо). Сукупний ВВП регіону - близько 9 трлн дол. США, що становить більше половини економіки Євросоюзу та понад 8% загальносвітового ВВП. Регіон має багатий ресурсний та людський потенціал, зокрема, молоду структуру населення (приміром, підлітки і молодь до 39 років нині складає понад 260,3 млн осіб, що становить більше 1/3 населення регіону). Країни Латинської Америки беруть активну участь у діяльності міжнародних організацій, таких як ООН, Організація американських держав (ОАД), Союз південноамериканських націй (UNASUR) тощо [22].

Отже, співпраця з Латинською Америкою дозволить Україні диверсифікувати свої зовнішньополітичні зв'язки та зменшити залежність від європейських та північноамериканських партнерів. Спільні цінності демократії та верховенства права об'єднують Україну та багато країн Латинської Америки в боротьбі проти авторитарних режимів.

Нажаль, довгий час регіон перебував поза увагою української зовнішньої політики. Розглянувши «Стратегію зовнішньополітичної діяльності» [38], ми можемо зазначити, що регіон Латинська Америка розглядається як периферійний напрямок зовнішньої політики України. Проаналізувавши цей документ, бачимо, що пріоритетними для співпраці виділені наступні країни:

- Бразилія

- Аргентина
- Мексика
- Чилі.

Визначені наступні ключові напрямки співробітництва:

- Торговельно-економічне взаємодія
- Політичний діалог
- Військово-технічне співробітництво
- Гуманітарні обміни.

Стратегічні цілі співпраці визначені як:

- Диверсифікація зовнішньоекономічних зв'язків
- Пошук нових ринків збуту
- Залучення інвестицій
- Підтримка політичного іміджу України.

Також зазначені наступні обмеження для співробітництва:

- Географічна віддаленість
- Низький рівень історичних зв'язків
- Мінімальний рівень торговельного обороту
- Відсутність системних комунікацій [38].

Це показує, що до початку повномасштабного вторгнення Україна не розглядала даний регіон як пріоритетний.

Лише у 2023 році, на тлі протидії російської агресії було анонсовано розробку «Стратегії розвитку відносин України та країн Латинської Америки і Карибського басейну» [21]. В результаті вона була презентована у травні 2024 року як «Комунікаційна Стратегія Україна – держави Латинської Америки і Карибського басейну» розрахована на 2024-2026 роки [19].

Стратегія включає детальний аналіз медіапейзажів країн Латинської Америки та Карибського басейну, а також всебічне дослідження антиукраїнських наративів, що поширюються в цьому регіоні, і заходи для протидії дезінформації.

Головна мета стратегії – це ефективна розбудова чіткої, дієвої, злагодженої архітектури зовнішніх комунікацій МЗС, націлених на посилення підтримки України як суверенної, поважної держави у боротьбі проти російської агресії та розвиток стратегічних, довгострокових, взаємовигідних і дружніх відносин з країнами Латинської Америки.

Для її досягнення визначені наступні стратегічні орієнтири: формування позитивного іміджу України як надійного партнера, подолання інформаційного вакууму про Україну в регіоні, створення довгострокової платформи співробітництва.

Розробники стратегії визначають наступні механізми досягнення стратегічних цілей:

- диверсифікація каналів комунікації;
- розширення інформаційного простору;
- подолання стереотипів та упереджень [19].

Ключовими напрямками комунікації розглядаються:

По-перше, дипломатичні канали: офіційні міждержавні зустрічі, робота дипломатичних представництв, підготовка спільних меморандумів та угод, парламентська дипломатія, механізми міжурядових консультацій.

По-друге, економічна співпраця в таких секторах, як сільське господарство, авіабудування, ВПК, ІТ-технології, альтернативна енергетика тощо.

В якості інструментів комунікації документ розглядає:

- бізнес-форуми
- торговельні місії
- інвестиційні презентації
- галузеві конференції
- двосторонні торговельні палати.

По-третє, важливим напрямкам визначені культурні обміни:

- академічні програми обміну

- мистецькі фестивалі
- наукові стажування
- мовні програми
- спортивні змагання.

І в цьому ключі взаємодія основних інституцій таких як заклади вищої освіти, культурні центри, творчі спілки, наукові інститути тощо.

По-четверте, інформаційна підтримка:

- Створення іспаномовного та португаломовного контенту про Україну
- Медіа-супровід двосторонніх відносин
- Протидія дезінформації
- Популяризація української культури
- Висвітлення актуальних подій [19].

Механізмами реалізації стратегії визначені

- двосторонні зустрічі (регулярні міждержавні консультації, секторальні переговори, робочі групи, саміти);
- міжнародні форуми (глобальні економічні конференції, регіональні безпекові діалоги, культурні мистецькі заходи, наукові конгреси);
- інформаційні кампанії (створення промоційних відеоматеріалів, медіа-тури, публікація аналітичних досліджень, просвітницькі проєкти);
- культурні заходи (Дні культури України, мистецькі виставки, музичні фестивалі, театральні обміни) [19].

Отже, Комунікаційна стратегія України щодо держав Латинської Америки та Карибського басейну має комплексний, багатовекторний характер і спрямована на розширення міжнародного партнерства, формування позитивного іміджу, створення передумов для довгострокової співпраці. Документ чітко окреслює основні наративи та надає конкретні рекомендації щодо стратегічних комунікацій України. Стратегія слугує дорожньою картою для ефективної взаємодії з кожною країною-партнером. Особливу увагу

приділено субрегіональним та міжрегіональним інтеграційним об'єднанням, численні які підкреслюють унікальність цього регіону.

Становлення та розвиток договірно-правової бази України з латиноамериканськими державами відбувався поетапно, починаючи з 1992 року, та характеризується поступовим розширенням сфер міждержавного співробітництва.

Договірно-правова база відносин України з країнами Латинської Америки включає такі основні типи документів:

- Міждержавні договори та угоди;
- Міжурядові меморандуми про взаєморозуміння;
- Галузеві угоди про співробітництво;
- Декларації про принципи взаємовідносин;
- Міжвідомчі протоколи про співробітництво [42].

Як показав проведений нами аналіз, найбільш комплексна нормативна база наявна у відносинах між Україною та Бразилією, вона охоплює:

- Договір про дружбу і співробітництво (1995)
- Угоди про торговельно-економічне співробітництво
- Меморандуми про науково-технічну співпрацю
- Документи про освітній та культурний обмін

У відносинах з Аргентиною ключовими напрямками нормативного регулювання є:

- Базовий договір про основи відносин (1993)
- Економічні та торговельні угоди
- Меморандуми про співробітництво в аграрній сфері
- Угоди про культурний обмін

Особливе місце в цьому ключі посідає Мексика, з якою Україна має такі двосторонні документи:

- Декларація про принципи відносин (1992)
- Угоди про економічне співробітництво

- Меморандуми про науково-технічну взаємодію
- Документи про стратегічне партнерство [42].

Аналіз показав, що нормативна база відносин з такими країнами як Чилі та Колумбія потребує оновлення та розширення. Адже, серед обраних країн вона виявилась, найменш розвиненою. Наприклад, з Чилі це - Договір про дружні відносини (1993), Угоди про торговельно-економічне співробітництво, обмежена кількість міжвідомчих меморандумів. З Колумбією - Базовий договір про дипломатичні відносини (1992), Мінімальний набір економічних угод, обмежена кількість галузевих меморандумів.

Отже, нормативне забезпечення відносин України з країнами Латинської Америки перебуває в стадії активного формування. Найбільш розвинена договірно-правова база сформована з Бразилією та Аргентиною, що створює потенціал для подальшого поглиблення міждержавної співпраці.

Дослідження зовнішньої політики України щодо Латинської Америки потребує розгляду через призму ключових теорій міжнародних відносин, які дозволяють пояснити мотивацію, стратегії та наслідки такої взаємодії.

Згідно з реалістичним підходом, міжнародні відносини визначаються боротьбою держав за виживання, владу та вплив у анархічному міжнародному середовищі. В роботах Г. Моргентау [61], З. Бжезінського [3], Г. Кіссінджера [17] підкреслюються об'єктивні закони міжнародної політики та людської природи як основи для аналізу, акцентована увага на важливості національних інтересів і реальної політики, визначене значення геополітики та важливість національних інтересів та реальної політики, розглядають міжнародні відносини через призму сили та інтересів держав.

Отже, Латинська Америка є перспективним напрямом для України з точки зору зменшення залежності від традиційних партнерів (ЄС, США) та протидії впливу Росії. Держави Латинської Америки можуть бути зацікавлені в українській зброї, технологіях, аграрній продукції, що створює простір для

посилення позицій України у світі. Взаємодія відображає пошук нових балансів сил у глобальному масштабі.

Лібералізм підкреслює значення економічної співпраці, міжнародних організацій та демократії як факторів, що знижують ймовірність конфліктів. В своїх роботах Джозеф Най [62] через призму своєї концепції «м'якої сили» розглядає вплив економічних зв'язків на міжнародні відносини. Роберт Кеохейн, у своїй книзі «After Hegemony» (1984) аналізує роль міжнародних інституцій у підтримці співпраці між державами [58]. Френсіс Фукуяма у своїй книзі «Кінець історії і остання людина» [56] стверджує, що ліберальна демократія є фінальною формою політичної еволюції.

Розглядаючи українсько-латиноамериканські відносини через призму цих ідей можна визначити, що Україна та країни Латинської Америки розвивають відносини через участь у міжнародних організаціях (ООН, СОТ). Економічне співробітництво, зокрема торгівля агропродукцією, енергоресурсами, високотехнологічними товарами, виступає основою партнерства. Ліберальна ідея про важливість спільних цінностей (демократія, права людини) може сприяти зближенню позицій, особливо з такими державами, як Бразилія, Аргентина та Чилі.

Конструктивізм акцентує увагу на ролі ідей, ідентичності, культури та соціальних норм у формуванні міжнародних відносин. У своїх роботах Олександр Вендт один з найвідоміших конструктивістів, у статті «Анархія — це те, що держави роблять з неї: соціальне конструювання політики» (1992) заклав основи соціального конструктивізму в міжнародних відносинах та у книзі «Соціальна теорія міжнародної політики» (1999) розвиває ці ідеї, підкреслюючи важливість ідентичностей та інтересів акторів як соціально сконструйованих [69-70]. У роботах Томаса Дж. Бірстекера аналізується еволюція державного суверенітету та застосування конструктивістських підходів у міжнародних відносинах [39]. Джеффри Легро зосереджуються на культурі національної безпеки та тому, як соціальні конструкції впливають на

міжнародні відносини. Пітер Катценштейн - аналізує роль культури ідентичності в міжнародних відносинах, підкреслюючи, як соціальні фактори формують політичні результати [39].

Отже, розглядаючи відносини через призму конструктивізму ми можемо розглядати українську діаспору в Латинській Америці як важливий чинник формування спільної культурної ідентичності та позитивного іміджу України. Співпраця може базуватися на спільних історичних викликах (колоніальне минуле, боротьба за незалежність), що сприяє взаєморозумінню між Україною та країнами регіону. Конструктивістська перспектива також пояснює важливість культурної дипломатії та ініціатив, спрямованих на зближення через мистецтво, спорт та освітні програми.

Глобалістський підхід акцентує увагу на важливості глобалізації як процесу, що впливає на політичні, економічні та соціальні аспекти життя на міжнародному рівні. Ключові аспекти цього підходу це, по-перше взаємозалежність держав, до якої веде глобалізація, що ускладнює традиційні уявлення про суверенітет та автономію. По-друге, цей підхід підкреслює роль міжнародних організацій і наднаціональних структур у регулюванні відносин між державами та вирішенні глобальних проблем. По-третє, глобалізація породжує нові виклики, такі як зміна клімату, тероризм та міжнародна злочинність, які вимагають спільних зусиль для їх подолання. По-четверте, глобалізація трансформує традиційний світовий порядок, створюючи нові центри сили та впливу. Окремі аспекти цього підходу знайшли відображення у роботах Карла Поппера і його концепції «відкритого суспільства», яка акцентує увагу на важливості свободи та демократії, які є основою для глобального співробітництва [27]. Імануїл Валлерстайн - автор теорії світ-системи, яка аналізує глобальні економічні та соціальні процеси в контексті капіталізму та нерівності між центрами і периферією [68].

Отже в контексті українсько-латиноамериканських відносин глобалізація сприяє тому, що навіть географічно віддалені регіони можуть

активно співпрацювати у сферах торгівлі, науки, освіти та культури. Співробітництво в рамках міжнародних ініціатив, таких як ООН чи боротьба зі змінами клімату, демонструє роль глобального контексту у формуванні двосторонніх відносин. Латинська Америка стає важливим гравцем у нових глобальних трендах, наприклад у розвитку зеленої енергетики, що може бути корисним для України.

Теоретичний аналіз міжнародних відносин дозволяє побачити різні аспекти співпраці України з країнами Латинської Америки. Реалізм підкреслює стратегічну конкуренцію та прагнення до посилення впливу, лібералізм наголошує на значенні економічного партнерства, конструктивізм звертає увагу на ідентичність і культурну взаємодію, а глобалізм акцентує роль взаємозалежності у сучасному світі. Всі ці підходи разом сприяють комплексному розумінню українсько-латиноамериканського співробітництва та його перспектив.

Таким чином, сучасний етап міжнародних відносин характеризується посиленням значення комунікативних стратегій та м'якої сили у формуванні міждержавних взаємодій. У контексті глобальних геополітичних трансформацій особливої актуальності набуває питання ефективної комунікації держав, що перебувають у стані активної трансформації своєї зовнішньополітичної парадигми.

Україна, перебуваючи в епіцентрі глобальних геополітичних процесів, потребує диверсифікації комунікативних стратегій, особливо щодо регіонів, які традиційно не входили до пріоритетних напрямків її зовнішньої політики. Латинська Америка являє собою унікальний простір міжнародних взаємодій, комунікативний потенціал якого залишається малодослідженим та недооціненим.

Інституційна архітектура двосторонніх відносин України з країнами Латинської Америки характеризується системними структурними обмеженнями. До 2014 року більшість латиноамериканських держав не мали

власних дипломатичних представництв в Україні, будучи представленими переважно через дипломатичні місії в Російській Федерації. Така інституційна конфігурація мала принаймні два визначальні наслідки:

- опосередкована комунікація через треті країни (переважно Росію);
- штучне звуження каналів безпосередньої міждержавної комунікації.

Станом на сьогодні дипломатична мережа України в латиноамериканському регіоні залишається вкрай обмеженою. Повноцінні дипломатичні представництва функціонують лише в декількох країнах, що унеможлиблює формування цілісної стратегії.

Інформаційний простір Латинської Америки щодо України характеризується домінуванням зовнішніх наративів, серед яких пріоритетними є російські пропагандистські конструкти. Відсутність системної інформаційної політики призводить до формування викривленого образу України. Основні характеристики інформаційного середовища:

- мінімальна присутність україномовного контенту іспанською та португальською мовами;
- превалювання російськомовних інтерпретацій українських подій;
- низький рівень обізнаності населення про Україну.

Геополітичний ландшафт латиноамериканського регіону визначається складною системою міжнародних впливів. Домінування США та потужний російський інформаційний вплив створюють додаткові бар'єри для розвитку двосторонніх відносин.

Економічна площина взаємодії характеризується мінімальним товарообігом (менше 1% зовнішньоекономічної діяльності), відсутністю усталених торговельних коридорів, низькою інвестиційною активністю.

Отже, дослідження латиноамериканського вектору зовнішньої політики України є вкрай актуальним завданням.

РОЗДІЛ 2.

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ВІДНОСИН УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ

Історія взаємин України з країнами Латинської Америки розпочинається з періодом існування Радянського Союзу, до складу якого входила Українська РСР. У той час основні політичні, економічні та культурні зв'язки між Латинською Америкою і радянським блоком будувалися централізовано через Москву. Проте роль України як важливої складової частини СРСР, її внесок у формування радянської зовнішньої політики та культурного обміну залишили помітний слід у сучасних українсько-латиноамериканських відносинах.

У радянську епоху співпраця з країнами Латинської Америки, такими як Куба, Нікарагуа, Чилі та інші, мала здебільшого ідеологічний характер. Москва підтримувала ліві режими й революційні рухи в регіоні як противагу впливу США. Українська РСР як частина СРСР активно долучалася до цього процесу, забезпечуючи економічну, технологічну та освітню підтримку.

Крім того, Україна як провідний індустріальний центр Радянського Союзу постачала до Латинської Америки продукцію важкого машинобудування, сільськогосподарську техніку, металургійну продукцію та хімічні добрива.

Українські науковці та фахівці брали участь у проєктах зі створення аграрних кооперативів на Кубі та інших країнах регіону, що сприяло закріпленню образу України як експерта в аграрній галузі [22].

Радянська Україна брала активну участь у культурному обміні з країнами Латинської Америки, що слугувало інструментом пропаганди радянської ідеології. У рамках політики «культурної дипломатії» проводилися

численні заходи, спрямовані на поширення ідей соціалізму та популяризацію радянської культури.

Латиноамериканські студенти навчалися у вищих навчальних закладах України, особливо в технічних і медичних університетах. Випускники цих програм нерідко ставали провідниками культурних і економічних зв'язків між своїми країнами та Україною.

Українські художники, музиканти та літератори брали участь у численних обмінах і фестивалях у Латинській Америці, що сприяло формуванню позитивного іміджу радянської культури, у тому числі з українським обличчям.

Після здобуття незалежності у 1991 році Україна розпочала формувати самостійну зовнішню політику, спрямовану на встановлення партнерських відносин із державами світу, зокрема з країнами Латинської Америки. Розвиток цих відносин пройшов декілька етапів, кожен із яких мав свої особливості, виклики та досягнення.

Перший етап - Встановлення дипломатичних відносин (1991–2000). Перші роки незалежності були відзначені зусиллями України щодо встановлення дипломатичних відносин із країнами Латинської Америки. У цей період основна увага приділялася формуванню договірно-правової бази та започаткуванню міждержавного діалогу.

Історичні зв'язки між Україною та Аргентиною мають глибоке коріння, що сягають початку ХХ століття. Аргентина виявила виняткову солідарність, ставши першою країною Латинської Америки, яка офіційно визнала Українську Народну Республіку у 1921 році. Цей історичний прецедент заклав фундамент для подальшого розвитку двосторонніх відносин [42].

Після здобуття Україною незалежності у 1991 році, співпраця між державами набула нового імпульсу. Аргентина однією з перших 5 грудня визнала незалежність України та встановила з нею дипломатичні відносини. Важливим етапом у розвитку двосторонніх відносин стали офіційні візити

президентів обох країн у 90-х роках. Саме тоді було підписано низку двосторонніх угод, які заклали договірно-правову базу співпраці.

Створення Міжурядової українсько-аргентинської комісії з торговельно-економічного та науково-технічного співробітництва стало важливим механізмом для координації зусиль у різних сферах. Активізувалися торговельно-економічні відносини, відбувся взаємний обмін торговими делегаціями, а також розглядались питання спільних інвестиційних проєктів.

Значна українська діаспора в Аргентині, яка нараховує сотні тисяч осіб, відіграє важливу роль у зміцненні культурних та гуманітарних зв'язків між двома країнами. Українські громади в Аргентині зберігають свою культурну спадщину, проводять різноманітні заходи, що сприяють популяризації української культури та мови.

Ключові аспекти українсько-аргентинських відносин:

- Історичні зв'язки: Взаємне визнання незалежності, підтримка українських національно-визвольних рухів.
- Політичний діалог: Регулярні консультації на високому рівні, підписання двосторонніх угод, співпраця на міжнародній арені.
- Економічна співпраця: Торгівля, інвестиції, спільні проєкти, міжурядова комісія.
- Культурні та гуманітарні зв'язки: Українська діаспора, культурні обміни, освітні програми.

Отже, українсько-аргентинські відносини мають довгу та міцну основу.

Важливим партнером у регіоні у цей період стала Куба. Відносини між Україною та Кубою мають глибокі історичні корені та характеризуються особливо міцними гуманітарними зв'язками. Куба була однією з перших країн, яка визнала незалежність України 6 грудня 1991 року та виявила значну солідарність з українським народом, особливо після Чорнобильської катастрофи. Програма лікування українських дітей на Кубі, ініційована особисто Фіделем Кастро, стала символом гуманітарної співпраці між двома

країнами. Тисячі українських дітей отримали медичну допомогу та відпочинок у спеціалізованих центрах на Кубі. Ця ініціатива не лише сприяла відновленню здоров'я постраждалих дітей, а й зміцнила довіру та взаєморозуміння між народами України та Куби.

Офіційні візити на найвищому рівні зіграли важливу роль у розвитку двосторонніх відносин. Під час цих візитів було підписано низку двосторонніх угод, які заклали договірно-правову базу співпраці в різних сферах. Створено Міжурядову українсько-кубинську комісію з торговельно-економічного та науково-технічного співробітництва, яка стала важливим механізмом для координації зусиль у різних сферах. Україна та Куба також активно співпрацюють на міжнародній арені, підтримуючи одна одну в рамках міжнародних організацій.

Окрім гуманітарної сфери, Україна та Куба мають значний потенціал для розвитку економічного співробітництва. Співпраця між двома країнами охоплює такі галузі, як: медицина та фармацевтика, авіація, машинобудування, енергетика, сільське господарство

Співпраця в галузі освіти має давню історію. Тисячі кубинців отримали вищу освіту в українських університетах. Культурні зв'язки між двома країнами також активно розвиваються. Українська діаспора на Кубі зберігає свою культурну спадщину та сприяє розвитку культурних обмінів [15].

Отже, українсько-кубинські відносини мають глибоке історичне коріння та міцну гуманітарну основу.

Мексиканські Сполучені Штати офіційно визнали незалежність України 25 грудня 1991 року, а 14 січня 1992 року встановили дипломатичні відносини між двома країнами. Цей крок став початком плідної співпраці в багатьох сферах.

У травні 1993 року перша офіційна делегація Мексики, яка складалася з членів Національного комітету з питань науки та техніки, відвідала Україну з метою налагодження співпраці в науково-технічній сфері. У липні того ж року

до України з робочим візитом приїжджав заступник міністра сільського господарства Мексики.

З 24 по 26 вересня 1997 року відбувся державний візит Президента України Леоніда Кучми до Мексиканських Сполучених Штатів. Цей візит став важливим етапом у розвитку українсько-мексиканських відносин, надавши їм необхідного динамізму та спрямованості. Під час візиту було підписано Декларацію про принципи відносин та співробітництва між Україною та Мексиканськими Сполученими Штатами, Меморандум про взаєморозуміння між урядами двох країн щодо створення механізму консультацій з питань взаємного інтересу, а також низку двосторонніх угод.

21 квітня 1999 року в Києві відбулися перші українсько-мексиканські політичні консультації, які домовлено проводити на регулярній основі. Це активізувало контакти на рівні представників міністерств закордонних справ обох держав.

Серед перспективних галузей двосторонньої співпраці в економічній сфері виділяються літакобудування, сільськогосподарське машинобудування, важке енергетичне машинобудування, телекомунікації та аерокосмічна промисловість, суднобудування, будівництво газосховищ, хімічна та фармацевтична промисловість. Також розпочалося співробітництво між Україною та Мексикою у науковій та гуманітарній сферах [16].

У цей період Україна та Мексика продовжували розвивати двосторонні відносини. Обидві країни підписали ряд угод, включаючи угоди про співпрацю в галузі культури, науки та освіти. Вони також активно підтримували одна одну на міжнародній арені, зокрема в ООН та інших міжнародних організаціях.

Політична співпраця включала активне просування спільних інтересів та підтримку важливих міжнародних ініціатив. Економічне співробітництво полягало в торгівлі, інвестиціях та спільних проектах, спрямованих на зміцнення економічних зв'язків між країнами.

Культурний обмін між Україною та Мексикою набував нових форм, включаючи проведення виставок, концертів та інших культурних заходів. Обидві країни активно сприяли взаємному ознайомленню з культурною спадщиною одна одної.

Науково-технічна співпраця розвивалася через обмін досвідом, проведення спільних досліджень та участь у міжнародних проектах. Це включало співпрацю в галузях науки, технологій, інновацій та освіти.

В цілому, українсько-мексиканські відносини за період з 1991 по 2000 рік характеризуються поступовим розвитком та зміцненням співпраці у політичній, економічній, культурній та науково-технічній сферах. Цей період заклав міцні основи для подальшого розвитку двосторонніх відносин на благо обох народів.

Бразилія була однією з перших держав світу, яка визнала незалежність України 26 грудня 1991 року. Дипломатичні відносини між двома країнами були встановлені 11 лютого 1992 року. Це стало важливим кроком у розвитку двосторонніх відносин, відкриваючи можливості для співпраці у різних сферах.

Визначальною подією у розвитку українсько-бразильських відносин став офіційний візит Президента України Леоніда Кучми до Бразилії 26 жовтня — 1 листопада 1995 року. Під час цього візиту відбулися зустрічі та переговори з вищим керівництвом держави, представниками Національного Конгресу, Верховного суду, ділових кіл та української діаспори. Під час візиту було підписано Договір про дружні відносини та співробітництво, який започаткував новий етап в українсько-бразильських взаєминах [22].

У рамках виконання домовленостей, досягнутих під час візиту, були підписані 16 міждержавних, міжурядових та міжвідомчих угод, а також підготовлено до підписання 12 двосторонніх документів. Обмін урядовими делегаціями активізував взаємодію у міжнародних організаціях, зокрема системи ООН.

Налагоджувалося міжрегіональне співробітництво: здійснено візити делегацій штатів Ріо-де-Жанейро та Парана до України, відбулися обміни візитами делегацій штату Амазонас та Харківської області, а також делегацій Київської та Львівської областей до Бразилії. Прямі двосторонні контакти між правоохоронними органами обох країн були налагоджені у сфері боротьби з корупцією, міжнародною організованою злочинністю та торгівлею наркотиками.

Українське підприємство "Запоріжтрансформатор" виграло міжнародний тендер на постачання електротехнічного обладнання до Бразилії на суму понад 15 млн. доларів США. Це стало важливим кроком у зміцненні економічних зв'язків між країнами.

Також було створено сприятливі умови для співпраці з Бразилією в галузі авіаційної техніки. Україна взяла участь у реалізації високотехнологічного проекту зі створення пускових потужностей для комерційних запусків супутників на бразильському космодромі Алкантара, використовуючи вітчизняні ракетносії.

Бразильське військове керівництво підтвердило зацікавленість у поглибленні відносин з Україною, зокрема у залученні українських спеціальних технологій та військової техніки до модернізації національних збройних сил. Налагоджувалася співпраця у науково-технічній та гуманітарній сферах.

Україна та Бразилія продовжували активно розвивати двосторонні відносини. Були підписані численні угоди, включаючи угоду про співпрацю в галузі культури, науки та освіти. Обидві країни активно підтримували одна одну на міжнародній арені, особливо в ООН та інших міжнародних організаціях [22].

Політична співпраця включала просування спільних інтересів та підтримку важливих міжнародних ініціатив. Економічне співробітництво включало торгівлю, інвестиції та спільні проекти, спрямовані на зміцнення

економічних зв'язків між країнами. Культурні обміни включали проведення виставок, концертів та інших заходів, що сприяли взаємному ознайомленню з культурною спадщиною одна одної.

Українсько-бразильські відносини за період з 1991 по 2000 рік характеризуються поступовим розвитком та зміцненням співпраці у політичній, економічній, культурній та науково-технічній сферах. Цей період заклав міцні основи для подальшого розвитку двосторонніх відносин на благо обох народів.

Отже, починаючи з 1992 року Україна поступово відкривала представництва та посольства у ключових державах регіону, таких як Аргентина, Бразилія, Мексика, Куба. Натомість країни Латинської Америки відкривали свої представництва в Україні, що створювало платформу для політичного діалогу.

Економічна співпраця: На цьому етапі економічні відносини були нерівномірними, оскільки Україна перебувала в стані економічної трансформації. Експорт продукції агропромислового комплексу, металургії та авіабудування становив основу двосторонньої торгівлі.

Політичний аспект: Україна підтримувала розвиток багатосторонніх механізмів співпраці в межах ООН та інших міжнародних організацій, що сприяло поглибленню взаємодії з країнами регіону.

Другий етап пов'язаний з пошуком стратегічного партнерства (2001–2013). Цей період ознаменувався спробами активізувати співпрацю та знайти нові формати взаємодії з країнами Латинської Америки. Але, основними напрямками взаємодії залишались розширення економічних зв'язків, культурна співпраця, дипломатична діяльність.

Уряди України й держав Латинської Америки виявляли взаємну зацікавленість у розвитку торгівлі. Особливий акцент робився на військово-технічному співробітництві (зокрема з Бразилією та Аргентиною), авіакосмічній галузі та постачанні сільськогосподарської техніки.

Відзначалося посилення культурного обміну, зокрема через українську діаспору в регіоні, особливо в Аргентині, яка стала важливим посередником у двосторонніх контактах.

Україна взяла участь у низці регіональних проєктів, спрямованих на зміцнення політичних зв'язків. Було укладено двосторонні угоди про уникнення подвійного оподаткування, сприяння інвестиціям і взаємний захист капіталовкладень [42].

В цілому, даний етап не приніс значних зрушень у відносини.

Етап нових викликів (2014–2022). Революція Гідності та початок російської агресії в 2014 році стали поворотним моментом для зовнішньої політики України, включно з її відносинами з Латинською Америкою. У цьому контексті країни регіону розглядалися як потенційні союзники на міжнародній арені.

Після 2014 року Україна активно працювала над формуванням коаліції країн, які б підтримували її позиції щодо територіальної цілісності. Латинська Америка стала важливим регіоном для пошуку таких партнерів.

На тлі економічних санкцій проти Росії Україна шукала нові ринки збуту для своєї продукції. Латинська Америка стала важливим регіоном для експорту зернових, олії, металів та продукції машинобудування.

Україна брала активну участь у глобальних екологічних, економічних та соціальних ініціативах, підтримуваних латиноамериканськими країнами, таких як боротьба зі зміною клімату та розвиток зеленої енергетики.

Одним із викликів для поглиблення відносин із країнами Латинської Америки залишався дефіцит дипломатичних представництв України в багатьох державах регіону, що обмежувало можливості для розвитку двосторонніх відносин [22].

На сьогодні у ЛАКБ діють шість дипломатичних установ України. Посольства розташовані в Аргентині, Бразилії, Кубі, Мексиці, Перу, а також функціонує відділення Посольства України в Аргентині, акредитоване у

Республіці Чилі. Ці установи забезпечують інтереси України в 18 іспаномовних країнах регіону, португаломовній Бразилії, англомовній Гайані та нідерландомовному Суринамі.

Крім того, Посольство України у США представляє наші інтереси у чотирьох англомовних острівних державах Карибського басейну: Антигуа і Барбуді, Співдружності Багамських островів, Ямайці та Тринідаді і Тобаго. Таким чином, Україна встановила дипломатичні відносини з усіма 33-ма державами ЛАКБ, проте мережа наших посольств охоплює інтереси у 25 із них.

На території України діють лише чотири посольства країн Латинської Америки: Аргентини, Бразилії, Куби та Мексики. Інші держави регіону представляють свої інтереси через посольства у Польщі або Німеччині. Зокрема, Гватемала, Колумбія, Перу та Чилі забезпечують зв'язок з Україною через свої дипломатичні місії у Варшаві або Берліні. До 2014 року більшість країн Латинської Америки були представлені через посольства у Москві, що значно ускладнювало комунікацію та впливало на сприйняття України як незалежного актора міжнародних відносин.

Посольства України в Аргентині та Мексиці демонструють високу ефективність у виконанні своїх завдань. Їхні очільники активно працюють не лише в країнах основного перебування, але й у державах, де вони акредитовані «за сумісництвом». Основними напрямками їхньої діяльності є:

- Економічна дипломатія: Посольства активно шукають нові можливості для збуту української продукції, зокрема у сфері сільського господарства, металургії та авіакосмічної галузі.

- Розвиток бізнес-зв'язків: Налагодження контактів із представниками місцевого бізнесу, організація бізнес-форумів, переговорів і презентацій сприяє збільшенню товарообігу між Україною та країнами регіону.

- Зміцнення політичної взаємодії: Установлення контактів із владними елітами, проведення консультацій на рівні урядів та парламентів сприяє зміцненню позицій України на міжнародній арені.

- Культурна дипломатія: Організація культурних заходів, співпраця з українською діаспорою та популяризація української культури в регіоні підвищують рівень обізнаності про Україну [31, 33].

Посольства України у Латинській Америці відіграють важливу роль у боротьбі з дезінформацією, яку поширює Росія. Дипломати активно співпрацюють із місцевими засобами масової інформації, організують пресконференції, виступають із заявами та інтерв'ю, спілкуються з громадськістю та студентською молоддю. Такі зусилля допомагають поширювати правдиву інформацію про Україну, спростовувати російські фейки та формувати позитивний імідж держави в регіоні.

Протягом 2014-2021 років питання політичної підтримки України з боку країн Латинської Америки та Карибського басейну (ЛАКБ) набуло особливої актуальності. Це зумовлено необхідністю мобілізації міжнародної спільноти для протистояння російській агресії та забезпечення підтримки українських ініціатив на глобальній арені, зокрема в межах ООН.

Зусилля України, спрямовані на отримання підтримки з боку країн ЛАКБ, наразилися на стриманість регіональних держав, про що свідчать результати голосування за «українські резолюції» в Генеральній Асамблеї ООН у 2014–2019 роках. Так, у 2014 році резолюцію про територіальну цілісність України підтримали 13 країн, 4 виступили «проти» (серед них Куба), а 14 «утрималися» (серед яких Аргентина та Бразилія). Проте вже у 2016 році резолюцію «Ситуація із правами людини в АР Крим та м. Севастополь (Україна)» підтримали лише 6 країн, у 2017 році — 8, у 2018 — знову 6, а у 2019 — 7 [22].

Резолюція «Проблема мілітаризації АР Крим та м. Севастополь і частини Чорного та Азовського морів», що була висунута у 2018 році, знайшла

підтримку лише 6 країн регіону, тоді як 4 країни проголосували «проти», а 17 «утрималися». У 2019 році підтримку цієї резолюції надали 9 країн, тоді як 3 проголосували «проти», а 16 — «утрималися» [22].

Водночас, альтернативні резолюції, висунуті Російською Федерацією, наприклад, щодо «боротьби із героїзацією нацизму», отримували значно ширшу підтримку серед країн ЛАКБ. Їх підтримали майже всі країни регіону, за винятком Гренади та Домініки, представники яких були відсутні під час голосування.

Особливу увагу привертає той факт, що навіть країни, де Україна має дипломатичні представництва (Аргентина, Бразилія, Мексика, Перу), протягом останніх років стабільно «утримуються» під час голосування за українські резолюції. Ця ситуація свідчить про низький рівень політичної зацікавленості регіональних еліт у підтримці України або про їхні прагматичні інтереси, пов'язані із залежністю від економічної та політичної співпраці з іншими впливовими акторами, такими як Росія та Китай.

Показовим є й те, що встановлення дипломатичних відносин із новими країнами регіону не завжди впливає на їхні позиції. Наприклад, у 2019 році Україна започаткувала відносини зі Співдружністю Домініки, Гренадою та Сент-Вінсент і Гренадінами. Проте під час голосування в ООН дві останні країни «утрималися», а Домініка взагалі не брала участі.

Попри загальну стриманість, існують позитивні зрушення. Зокрема, після зміни влади у Болівії восени 2019 року ця країна почала відходити від зовнішньої політики, яка перебувала під впливом Росії. Як результат, Болівія перестала голосувати «проти» українських резолюцій, а замість цього стала «утримуватися» або не брати участь у голосуванні.

Складнощі у забезпеченні політичної підтримки України з боку країн ЛАКБ пояснюються низкою факторів, серед яких:

- Геополітична віддаленість регіону: Латинська Америка менш залучена у європейські проблеми.

- Економічна залежність від Росії та Китаю: Багато країн регіону прагнуть уникати конфронтації з цими потужними акторами.
- Вплив попередніх політичних еліт: Деякі країни, особливо з авторитарними режимами, традиційно підтримували Росію.

Україні необхідно посилювати дипломатичну діяльність у регіоні, акцентуючи увагу на культурній та економічній співпраці, а також активно протидіяти російській дезінформації, яка впливає на формування громадської думки у країнах ЛАКБ. Перспективи зміцнення підтримки є, але для їхньої реалізації потрібна більш системна та довгострокова робота.

В означений період нового імпульсу в контексті розбудови відносин України з країнами Латинської Америки та Карибського басейну набула «парламентська дипломатія». Утім, створені депутатські групи із міжпарламентських зв'язків демонструють невисоку активність. Серед винятків варто відзначити «групи дружби» з Аргентиною та Бразилією, діяльність яких поживалася завдяки голові цих груп, народному депутату України VIII скликання В. Романюку.

Загалом, у Верховній Раді VIII скликання протягом 2015–2018 років було створено 8 депутатських груп із міжпарламентських зв'язків із країнами ЛАКБ: Аргентиною, Бразилією, Кубою, Чилі, Мексикою, Колумбією, Парагваєм та Уругваєм. У IX скликанні парламенту функціонують такі групи:

- Бразилія (створена 5 грудня 2019 року, 22 учасники),
- Куба (19 грудня 2019 року, 50 учасників),
- Мексика (19 грудня 2019 року, 7 учасників),
- Чилі (10 лютого 2020 року, 12 учасників),
- Аргентина (3 березня 2020 року, 12 учасників).

Крім того, відповідні «групи дружби» з Україною створені у парламентах низки країн ЛАКБ, зокрема:

- у Бразилії (з 2016 року),
- у Перу (з 2017 року, діяла до розпуску конгресу восени 2019 року),

- в Аргентині (з 2018 року),
- у Чилі (з 2018 року),
- у верхній палаті парламенту Парагваю (з червня 2019 року),
- у Конгресі Мексики (з лютого 2020 року) [42].

Незважаючи на організаційні досягнення, активність цих груп залишається недостатньою для ефективної реалізації парламентської дипломатії як інструменту зміцнення відносин між Україною та країнами ЛАКБ.

Торгівельна співпраця між Україною та країнами ЛАКБ упродовж останнього десятиліття демонструвала мінливу динаміку. У 2014–2016 роках спостерігалось значне падіння обсягів експорту української продукції до країн регіону. Натомість у 2017–2018 роках почала формуватися тенденція до поступового нарощування експорту, яка, утім, не досягла рівня докризового періоду (2011–2013 роки).

За підсумками 2019 року зафіксовано приріст експорту майже на 11 % порівняно з 2018 роком, що у грошовому еквіваленті становило 29,5 млн доларів США. Водночас зберігалось негативне сальдо торговельного балансу.

Значущими змінами у 2019 році стали:

- Падіння експорту на традиційні ринки української продукції (Аргентина, Мексика, Куба).
- Зростання експорту до нових ринків: Бразилії, Перу, Еквадору, Нікарагуа, Суринаму.
- Розширення географії торговельної співпраці: у 2019 році Україна взаємодіяла із 25 країнами регіону, тоді як у 2018 році їх було лише 21.

Варто також відзначити поновлення торговельної співпраці з Багамськими островами, Колумбією, Парагваем та Сальвадором. Ці показники свідчать про прагнення України диверсифікувати експортні напрямки та розширити присутність на перспективних ринках ЛАКБ.

Отже, розвиток «парламентської дипломатії» та торгівельної співпраці є важливими складовими стратегічного партнерства України з країнами ЛАКБ. Активізація депутатських груп, інтенсифікація економічної взаємодії, пошук нових можливостей для експорту української продукції — усе це створює передумови для поглиблення двосторонніх відносин та зміцнення політичних і економічних зв'язків.

Наступний етап відносин розпочався з початком повномасштабного вторгнення росії в Україну і його специфіка буде розглянута у наступному розділі.

Розглядаючи історичні зв'язки не можна не зупинитися на ролі діаспори у їх розвитку та підтримці. Українська діаспора в Латинській Америці відіграє важливу роль у зміцненні зв'язків між Україною та країнами цього регіону. Історично, українці почали масово іммігрувати до Латинської Америки наприкінці 19 - на початку 20 століття, зокрема до Аргентини, Бразилії, Чилі та інших країн. Сьогодні українська діаспора в Аргентині налічує близько 300 тисяч осіб, що робить її однією з найбільших у світі.

Діаспора стала важливим чинником у розвитку дипломатичних відносин між Україною та країнами Латинської Америки. Наприклад, аргентинська громада активно підтримувала визнання незалежності України після розпаду СРСР, що сприяло встановленню дипломатичних відносин між Україною та Аргентиною в 1992 році. Завдяки зусиллям українців у Латинській Америці, країни регіону почали більше цікавитися Україною, що призвело до підписання низки двосторонніх угод у політичній та економічній сферах [41].

Українська діаспора активно займається популяризацією української культури в Латинській Америці. Через культурні заходи, фестивалі та освітні програми вони підвищують обізнаність про Україну серед місцевого населення. Діаспора також є важливим джерелом інформації про українські події для латиноамериканців, які часто отримують інформацію з

пропагандистських джерел. Це дозволяє формувати більш об'єктивне сприйняття України в регіоні.

Таким чином, відносини України з країнами Латинської Америки у 1991–2022 роках пройшли через декілька важливих етапів, кожен із яких заклав фундамент для подальшого співробітництва. Попри певну нерівномірність розвитку, українська дипломатія демонструє зростаючий інтерес до Латинської Америки як до перспективного регіону для торгівлі, культурного обміну та політичної взаємодії. У майбутньому ключовими завданнями залишаються розширення дипломатичної присутності, поглиблення економічних зв'язків та формування стратегічних партнерств із провідними державами регіону, а також більш активне залучення представників діаспори до вирішення основних завдань політики у регіоні.

РОЗДІЛ 3.

СУЧАСНИЙ СТАН СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ

Сьогодні Латинська Америка та Карибський басейн (ЛАКБ) є одним із регіонів світу, що найбільш динамічно розвивається. Сукупний ВВП регіону складає близько 9 трильйонів доларів США, що становить понад половину економіки Європейського Союзу і більше 8% світового ВВП. Регіон продемонстрував високу стійкість до глобальної економічної кризи 2008 року, а деякі країни навіть досягли значного економічного зростання. Наприклад, ВВП Мексики в період 2008–2012 років зріс на 3%, а економіка Аргентини та Бразилії — на 47%.

ЛАКБ має багаті ресурси та значний людський потенціал. Молодь до 39 років становить понад третину населення регіону, або понад 260 мільйонів осіб. Важливим фактором є скорочення соціальної нерівності між заможними та бідними верствами населення, що є унікальною тенденцією для цього регіону.

Природні багатства ЛАКБ включають 40% світових запасів міді, 25% залізної руди та понад 70% літію — ключового елемента для енергетичних технологій. Економіка регіону також отримує підтримку завдяки розвитку місцевих транснаціональних компаній («мультилатинос»), які успішно виходять на міжнародні ринки, включаючи ринки ЄС. У фінансовому секторі спостерігається зниження домінування іноземних банків і зростання ролі місцевих фінансових установ [22].

ЛАКБ відіграє важливу роль у міжнародних організаціях. У рамках ООН регіон має дві квоти у Раді Безпеки серед непостійних членів і 33 голоси при ухваленні резолюцій. Розвинуті інститути регіонального співробітництва та

формування механізмів транстихоокеанської взаємодії сприяють інтеграції регіону у світову економіку та політику.

Втім, регіон стикається з певними викликами, які важливо враховувати при формуванні зовнішньополітичної стратегії:

- Нерівномірний економічний розвиток різних країн.
- Політична специфіка, включно з питаннями прав людини у країнах на зразок Венесуели, Куби чи Нікарагуа, що викликають міжнародний резонанс.
- Високий рівень злочинності в окремих країнах.
- Поширення популістичних і радикальних настроїв, що іноді підтримують незаконні формування, такі як партизанські рухи.
- Значний вплив США на процеси в регіоні.
- Наявність залежних територій європейських країн (Великої Британії, Франції, Нідерландів).

Боротьба за регіональне лідерство між Бразилією, Аргентиною та Мексикою також впливає на загальну ситуацію в ЛАКБ. Ці країни є членами G20 і активно підтримують реформування ООН, прагнучи зміцнити свої позиції на глобальній арені.

Для України сприятливими факторами у розбудові довгострокових відносин із країнами ЛАКБ є:

- Політична стабільність більшості країн регіону протягом останніх 30 років.
- Наявність проукраїнського лобі, сформованого із вихідців з України та їхніх нащадків, зокрема в Аргентині та Бразилії.
- Відсутність активних міждержавних конфліктів, хоча регіон не позбавлений територіальних суперечок, таких як претензії Болівії до Чилі, Венесуели до Гайани, Гватемали до Белізу.

У деяких випадках територіальні суперечки виходять за межі регіону, наприклад, суперечки Аргентини з Великою Британією щодо Мальвінських

(Фолклендських) островів, або претензії Аргентини й Чилі на частину Антарктиди, висунуті ще до підписання Договору про Антарктику 1959 року.

Враховуючи ці аспекти, Україна повинна формувати гнучку зовнішню політику, готову реагувати на зміни ситуації в регіоні, та використовувати можливості для побудови взаємовигідних відносин.

У 2023 році відбулося активне оновлення зовнішньої політики України щодо Латинської Америки. Важливою подією стала участь міністра закордонних справ України Дмитра Кулеби 11 травня у саміті Асоціації Карибських держав, до складу якої входять 25 країн, де він виклав пріоритети та інтереси України в цьому регіоні. У квітні президент України Володимир Зеленський звернувся до парламентів Чилі та Мексики з проханням підтримати Україну в боротьбі проти російської агресії та створити спеціальний міжнародний трибунал для засудження злочинів країни-агресора [21].

У червні президент звернувся до Генеральної асамблеї Організації американських держав (35 країн), закликаючи приєднатися до реалізації української Формули миру та підготовки Глобального саміту. Згодом асамблея ухвалила заяву на підтримку України, з вимогою негайного виведення російських військ та покарання винних у воєнних злочинах. Одночасно Глобальний саміт миру став темою переговорів з урядовцями Бразилії, Перу, Гватемали та інших країн регіону.

У межах обговорення ключових принципів відновлення миру для України, згідно з Формулою миру, важливим є залучення країн Південної Америки до зустрічей радників з національної безпеки. Так, на четвертій такій зустрічі, що відбулася 14 січня 2024 року в Давосі, взяли участь представники шести країн цього регіону. Київ також активно використовує канали публічної дипломатії: у вересні була організована конференція за участю представників громадсько-політичних спільнот кількох країн Латинської Америки, а в

листопаді Володимир Зеленський виступив перед студентами та викладачами мексиканських вищих навчальних закладів.

Особливо важливою подією на латиноамериканському напрямі став візит Володимира Зеленського до Буенос-Айреса 10 грудня 2023 року, приурочений до інавгурації нового президента Аргентини Хав'єра Мілея. Це був перший візит українського президента до регіону з 2011 року. Під час інтерв'ю для латиноамериканських ЗМІ президент України висунув ініціативу проведення саміту Україна — Латинська Америка, яку підтримала аргентинська сторона. У рамках візиту також відбулися зустрічі з президентами Еквадору, Уругваю та Парагваю.

На третьому році війни росії проти України, її вплив продовжує відчуватися в Латинській Америці та Карибському басейні, регіон здебільшого залишається на геополітичному узбіччі у цьому контексті. Поки європейські країни обмірковують наступні кроки щодо війни, стратегічні цілі Москви на Західному півкулі залишаються незмінними: забезпечити продовження нейтральної позиції та «активного неприєднання» регіону, як це було неодноразово сформульовано. Для Росії Західний півкулю є майданчиком для створення стратегічних загроз Сполученим Штатам, так само як США та НАТО нібито створюють загрози для Росії в Східній Європі та Євразії. Російська агресія в Європі та Євразії часто передує важливим дипломатичним візитам і час від часу військовій ескалації в ЛАКБ. Наприклад, Росія відправляла свої бомбардувальники з ядерними можливостями до Венесуели для навчань у 2008 році (перед вторгненням до Грузії), у 2013 році (перед захопленням Криму) та в 2018 році (після отруєння колишнього російського шпигуна Сергія Скрипаля у Великій Британії) [47].

Хоча США досягли успіху в отриманні підтримки від європейських країн для України, в Західному півкулі вони зустріли сильніший опір. Один із найяскравіших прикладів відкритої підтримки України в регіоні — короткочасна угода Еквадору з обміну старої радянської техніки на допомогу

США в розмірі 200 мільйонів доларів. Однак російська кампанія тиску зірвала угоду за кілька тижнів, припинивши імпорт бананів, вартість якого становить 800 мільйонів доларів щорічно, і викликавши страх, що такі дії можуть втягнути регіон у ширший конфлікт. Традиційна позиція Латинської Америки щодо невтручання означає, що регіональні уряди займають позиції «нейтральності» та «неприєднання» до війни в Україні, що відповідає прагненням Росії забезпечити, щоб один із найбільш демократичних регіонів світу залишався на маргінесах у підтримці цінностей демократії та суверенітету. Так, багато країн Латинської Америки та Карибського басейну проголосували за резолюції ООН, що засуджують вторгнення Росії, але більшість не пішли далі. Деякі лідери також здійснили дії, які здаються протилежними їхнім голосам в ООН, як, наприклад, президент Бразилії Луїз Інасіу Лула да Сілва, який поклав провину за агресію на Україну, або президент Мексики Андрес Мануель Лопес Обрадор, який викликав здивування, запросивши російські війська пройти маршем на параді з нагоди Дня незалежності в вересні [47].

До початку війни Росія активно використовувала дипломатичні візити до країн Західної півкулі для зменшення своєї ізоляції. За кілька днів до безпідставної агресії, візит тодішнього віце-прем'єра Росії Юрія Борисова був зосереджений на військовій співпраці з авторитарними союзниками — Кубою та Венесуелою. Дипломатія виглядала як підготовка до отримання повної підтримки від цих країн, але, не менш важливо, й до утримання інших країн від участі в конфлікті. Російські високопосадовці, такі як міністр закордонних справ Сергій Лавров, неодноразово відвідували регіональні столиці після початку вторгнення, зокрема Бразилію.

Росія частково змогла пом'якшити західні санкції, покладаючись на найбільші економіки Латинської Америки як на постійні джерела твердих валют. У грудні минулого року Росія експортувала найбільшу кількість нафти з початку війни до таких країн, як Китай, Індія та Бразилія. Зокрема, Бразилія

значно збільшила свої закупівлі протягом 2023 року, ставши найбільшим у світі покупцем російського дизельного пального. Декілька країн регіону, зокрема Аргентина та Бразилія, залишаються важливими ринками для російських добрив, в той час як Колумбія, Еквадор, Мексика і Перу залишаються менш залежними.

Політичний капітал Росії, здобутий через дипломатичну активність та призначення досвідчених російських послів на всі посади в регіоні, демонструє важливість, яку Кремль надає своїм найближчим сусідам у Західній півкулі, що свідчить про рівень інтересу, який часто перевищує увагу, що США надає цим країнам. Міністр закордонних справ Росії Сергій Лавров нещодавно завершив візит до Латинської Америки, завершивши свою подорож ще однією зупинкою в Бразилії на зустрічі міністрів закордонних справ країн G20 — це був його другий візит до Бразилії менше ніж за рік. Під час свого візиту в 2023 році Лавров подякував Бразилії за її заяви про нібито винуватість України у війні, підкресливши «схожі підходи» двох країн до конфлікту і спільне бажання створити «більш демократичний... світовий порядок». Луїза Інасіо Лула да Сілва навіть висловив бажання запросити президента Росії Володимира Путіна на саміт G20 у листопаді, незважаючи на непогашену ордер на його арешт від Міжнародного кримінального суду. Також Лула з радістю відвідає щорічний саміт БРІКС у Москві, коли Путін прийматиме його в жовтні цього року [47].

На відміну від своїх колег у Бразилії, Боготі та Мехіко, варто відзначити намір президента Аргентини Хав'єра Мілея провести саміт країн Латинської Америки, які підтримують Україну та відкидають агресію Росії.

Росія прагне зміцнити нейтральну позицію регіону щодо України та посилити підтримку ідеї більш справедливого, багатопольярного світу, який замінив би гегемонію США. Використовуючи соціальні мережі та традиційні медіа — зокрема, іспаномовний акаунт новинної платформи RT у соціальній мережі X, який має 3,5 мільйона підписників — Росія намагається виправдати

свою агресію як природну реакцію на те, що вона сприймає як втручання Заходу. Одразу після вторгнення Росії хештеги, що закликали «скасувати НАТО», стали популярними в регіоні, зокрема в таких країнах, що не є членами НАТО, як Аргентина та Бразилія, а також в Колумбії — єдиному глобальному партнері НАТО в регіоні.

У Латинській Америці традиційно підтримували позиції нейтральності та навіть антинатовські настрої. Однак війна в Україні призвела до сплеску дезінформації, спрямованої на дискредитацію США та їхніх союзників. Низька вартість кампаній з дезінформації та легкість їх поширення на різних платформах дозволяють Росії нормалізувати та збільшувати охоплення антизахідної риторики та маргінальних теорій змови про війну в Україні. Наприклад, кампанії з дезінформації за російським зразком звинувачували Київ у постановці акторів, які виглядали як трупи, стверджуючи, що США та НАТО «планували війну в Україні», а нещодавно також висували припущення, що Україна продавала зброю ХАМАС.

Хоча важко оцінити рівень впливу цих кампаній на численних користувачів соціальних мереж в регіоні, ці дезінформаційні кампанії сіють скептицизм та затемнюють ясність принципів міжнародного права, таких як суверенітет і територіальна цілісність, порушення яких стало наслідком агресії Росії. Оскільки конфлікт між Росією та Україною вступає в третій рік і встановлюється період виснажливої війни, Росія має Латинську Америку та Кариби там, де хоче [43].

Зараз уряди Куби, Нікарагуа та Венесуели підтримують Росію, як в риторичному плані, так і через збереження економічних відносин. Водночас більшість інших країн регіону вважає за краще обговорювати інші глобальні проблеми і вважає західний постійний акцент на Україні егоїстичним і лицемірним. Як результат, один з найбільш демократичних регіонів світу не став активно підтримувати Україну та її спільні цінності.

Спеціалісти Центру Розумкова зазначають, що активізація латиноамериканського напрямку зовнішньої політики важлива з кількох причин.

По-перше, важливим завданням є просування Формули миру. У зв'язку з цим для української дипломатії ключовим завданням є розширення міжнародної присутності на саміті, зокрема, залучення країн Південної Америки. Це має особливу важливість, оскільки більшість держав цього регіону займає нейтральну позицію щодо російської агресії проти України. Найбільші країни континенту – Колумбія, Бразилія, Мексика та Аргентина – раніше відмовилися надавати військову допомогу Україні. Крім того, мирні ініціативи президента Бразилії навряд чи можуть бути визнані прийнятними для України.

По-друге, активізація української дипломатії та зміцнення зв'язків з країнами Латинської Америки має стратегічне значення в контексті протидії російському впливу, зокрема інформаційному. Росія активно просуває свої наративи в регіоні, формуючи хибне уявлення про мету агресії та намагаючись дискредитувати Україну як «маріонетку» Заходу [8].

Аналізуючи проблеми іміджу України, які заважають реалізації її національних інтересів у Латинській Америці, можна виділити низький рівень впізнаваності країни, відсутність інформації про її історію, сучасний розвиток і культурну ідентичність, що відрізняє українців від росіян. Віддаленість регіону від зони бойових дій, активна робота російської пропаганди, партнерські зв'язки України зі США та фінансова допомога останніх нашій державі (що, на думку багатьох латиноамериканських лідерів, могла бути спрямована на розвиток їхніх країн) формують уявлення про Україну як «маріонетку» США, що активно насаджується російськими інформаційними кампаніями.

Російська пропаганда, яка має значний вплив у Латинській Америці, спрямована на послаблення підтримки України. Москва використовує

недовіру до США, характеризуючи їх як державу, яка прагне лише видобувати ресурси та впроваджувати економічну політику, що шкодить регіону, тоді як Росія позиціонує себе як дружню альтернативу. Успішні інформаційні кампанії Росії посилюють її позиції через співпрацю з регіональними медіа, журналістами, інфлюенсерами, дипломатами та інтелектуалами. Ці зусилля активізувалися після вторгнення Росії в Україну у 2014 і 2022 роках, і їхній вплив видно у зміні громадської думки, небажанні надавати Україні військову допомогу чи брати участь у санкціях проти Росії [12].

Проте ситуація не є однозначною. США мають союзників у регіоні та можливості для зміцнення відносин. Водночас російський уряд активно фінансує кампанії дезінформації в Латинській Америці. Кремль використовує розгалужені контакти в ЗМІ таких країн, як Аргентина, Бразилія, Мексика, Колумбія, Чилі, Куба та інші, щоб маскувати свою пропаганду як локальну інформацію, що відповідає інтересам аудиторії. Це спрямовано на зниження підтримки України, просування антиамериканських і антинатовських настроїв. Організації на кшталт Social Design Agency (SDA), Інституту розвитку Інтернету та Structura координують ці маніпулятивні кампанії, щоб захищати стратегічні інтереси Росії в регіоні через місцеві медіа та лідерів думок.

У листопаді 2023 року Державний департамент США повідомив, що Росія фінансує дезінформаційну кампанію в Латинській Америці, спрямовану на послаблення підтримки України. Москва має намір нарощувати свою інформаційну експансію в таких країнах, як Аргентина, Болівія, Чилі, Колумбія, Куба, Мексика, Венесуела, Бразилія тощо. Важливо зазначити, що в 33 країнах Латинської Америки та Карибського басейну Україна має лише шість посольств (в Аргентині, Бразилії, Кубі, Мексиці, Перу та Чилі), тоді як Росія має близько 100 інституцій, включаючи посольства, консульства та торговельні представництва [55].

Російська пропаганда в Латинській Америці поширює ідею, що Україна є «маріонеткою» Заходу. Твердження про «нацистів» в Україні не має ефективного впливу через інше сприйняття нацизму у цьому регіоні, де його асоціюють із расизмом. Натомість Росія позиціонується як борець із американським імперіалізмом і НАТО, що в очах латиноамериканців символізують світову гегемонію США [1].

Однак не слід переоцінювати російський інформаційний вплив у регіоні. Хоча охоплення RT становить понад 18 млн осіб, а в соціальних мережах, включаючи ботоферми, зафіксовано ще близько 25 млн підписників, це все ж не домінує на фоні загального населення регіону, яке перевищує 650 млн осіб. Справжньою проблемою є антиамериканські настрої, які сприяють сприйняттю Росії як менш нав'язливої альтернативи США [1].

Для поліпшення іміджу України в регіоні пропонується акцентувати на спільності історичного досвіду боротьби з колоніальним гнобленням. Україна, подібно до країн Латинської Америки, знає, що означає бути колонією, і сьогодні бореться за свою незалежність, щоб уникнути повернення до російської геополітичної орбіти.

Варто роз'яснювати, що Росія прагне повернути світ до біполярного порядку, де великі держави вирішували долі інших, як це вже відбувалося в Грузії, Молдові та інших країнах, які прагнули вийти з-під її впливу. Україні важливо заручитися підтримкою країн Латинської Америки, які розуміють значення суверенітету, рівності й справедливості. Тільки спільними зусиллями колишні колонії зможуть забезпечити справедливий світовий порядок і тривалий мир.

Щоб покращити імідж України в Латинській Америці, важливо акцентувати увагу на трагічних моментах історії, таких як Голодомор, репресії радянського режиму, «розстріляне Відродження» та інші прояви колоніальних утисків. Це може знайти відгук у суспільствах, які чутливо ставляться до злочинів військових диктатур, зокрема в Аргентині та Чилі. Варто представити

історичні паралелі через культурний продукт, зокрема фільми, виставки чи інші презентації, а також через історії, що мають зв'язок із регіоном.

Основні напрямки комунікації:

1. Колоніальні утиски. Показати, як Росія систематично вивозила ресурси, харчі, інтелектуальний потенціал з України, знищуючи її економіку, доводячи до екологічних катастроф та зубожіння. Важливо акцентувати, що Україна, як і багато країн Латинської Америки, зазнавала подібних колоніальних зловживань і досі долає їх наслідки.

2. Сучасні здобутки України. Розповідати про технологічні досягнення України, зокрема в ІТ-сфері, цифровізації та інноваціях. Це може зацікавити латиноамериканські країни, які шукають доступні технологічні рішення для власного розвитку. Демонстрація успіхів у впровадженні електронних послуг та цифрових систем може стати основою для співпраці.

3. Україна як гарант продовольчої безпеки. Висвітлювати ініціативу «Зерно з України», яка спрямована на забезпечення продовольством країн Азії та Африки через «зерновий коридор». Це демонструє Україну як відповідального і глобально значущого партнера, що прагне розширити гуманітарну допомогу.

4. Позитивні зміни. Підкреслити, що Україна подолала труднощі бідності, енергетичну кризу та колоніальну залежність, і сьогодні є країною, яка розвивається, має чим поділитися зі світом і готова до взаємовигідного партнерства [12].

Таким чином, ключовими елементами для комунікації мають стати спільний досвід боротьби з колоніалізмом, акцент на інноваціях та гуманітарних ініціативах, що зможуть викликати емпатію та інтерес у латиноамериканської аудиторії.

Ключовим завданням залишаються, підвищення обізнаності про Україну серед населення Латинської Америки, створення образу України як

незалежної суверенної держави з унікальною культурою, ідентичністю та понад 1000-річною історією.

Основні напрями роботи:

1. Популяризація культури та історії.

- Розповідати не лише про новітню історію, а й про стародавні культурні надбання.

- Підкреслювати сторінки боротьби України проти російського колоніалізму, акцентуючи на державності початку ХХ століття (наприклад, діяльність Посла УНР в Аргентині М. Шумицького у 1921 році).

2. Створення сильного іміджу.

- Поширювати характеристики, що асоціюються з Україною: «Сміливі люди», «Нація героїв», «Демократична країна», «Вільна нація», «1000-літня історія та культура».

- Хоча ці риси можуть бути менш актуальними для латиноамериканської аудиторії, варто точково поширювати інформацію про спротив України та її мобілізацію через релевантні канали.

- Стратегічна робота з медіа. Приділяти увагу локальним медіа та іспанським виданням, які мають високу довіру в регіоні, таким як «El País» та «ABC». Важливо враховувати їх вплив у спільному іберо-американському культурному просторі [12].

Таким чином, для підвищення впізнаваності України важливо зосередитися на культурній дипломатії, історичних паралелях та роботі з медійними платформами, які мають високий рівень довіри в регіоні.

По-третє, активізація співпраці з Латинською Америкою сприятиме розвитку торгово-економічних відносин на рівні двосторонніх контактів та загалом з регіоном. Перспективними є поставки сільськогосподарської продукції, промислових товарів і послуг. Відповідно, відкриття нових ринків збуту та залучення іноземних інвестицій можуть стати важливими чинниками відновлення експортного потенціалу України. Не менш важливою складовою

латиноамериканської політики України є підтримка українських громад у країнах цього регіону, зокрема в аспектах їхніх національно-культурних та мовних потреб, посилення інформаційної присутності України та просування української культурної продукції.

Економічні зв'язки між Україною та Латинською Америкою включають торгівлю товарами та послугами, інвестиції та спільні підприємства. Основними товарами українського експорту до країн регіону є: аграрна продукція (зернові, олійні культури, мінеральні добрива), промислові товари (машини та обладнання, металургійна продукція тощо). Українське технологічне обладнання, особливо в галузі енергетики та гірничодобувної промисловості, є важливим елементом співпраці. Українські компанії традиційно постачали енергетичне обладнання для гідроелектростанцій і теплових електростанцій, що може бути вигідним для країн Латинської Америки [22].

З Аргентини, Бразилії та інших країн Латинської Америки Україна імпортує: сільськогосподарські продукти (цитрусові, морепродукти, яловичину), сировину для промисловості (шкіру, олійні шроти тощо).

Сьогодні, основними країнами Латинської Америки, які мають найбільший потенціал для співпраці з Україною, є:

Бразилія - як одна з найбільших економік регіону і учасниця G20, Бразилія є ключовим партнером для України. Співпраця може охоплювати аграрний сектор, технології та інвестиції. Але враховуючі участь цієї країни у БРІКС, налагодження такої співпраці потребує додаткових зусиль.

Аргентина також є членом G20 і має розвинену агропромисловість. Україна може співпрацювати з Аргентиною в галузі сільського господарства, а також у сферах науки і технологій.

Мексика має стратегічне значення для України завдяки своїй економічній потужності та впливу в регіоні. Співпраця може включати торгівлю, інвестиції та культурні обміни.

Чилі активно підтримує суверенітет України і має потенціал для співпраці в аграрному секторі, а також у сфері технологій та інновацій. Чилі виділяється як країна, що активно підтримує українську позицію. Це важливо в умовах глобальної політики, де країни регіону мають свої специфічні інтереси, але все ж можуть стати союзниками України у боротьбі за територіальну цілісність і суверенітет. Чилі засуджує російську агресію і планує долучитися до гуманітарного розмінування після завершення війни. Президент Чилі Габріель Борич під час зустрічі з українським президентом Володимиром Зеленським обговорив реалізацію Формули миру, що свідчить про готовність Чилі активно брати участь у мирних процесах. Чилі також підтвердило свою участь у міжнародних ініціативах, спрямованих на повернення викрадених Росією українських дітей. Ця позиція підкреслює готовність Чилі підтримувати Україну не лише на дипломатичному рівні, але й у гуманітарних питаннях [42].

Колумбія демонструє підтримку Україні на міжнародних форумах. Співпраця може включати військово-технічну сферу та обмін досвідом у боротьбі з агресією.

Гватемала проявила активність у розвитку двосторонніх відносин з Україною, зокрема через візит президента до України, що відкриває можливості для співпраці в різних сферах.

Перу також може стати перспективним партнером для України, незважаючи на певні економічні зв'язки з Росією. Перу активно засуджує російську агресію проти України, визнаючи, що цей конфлікт впливає не лише на безпеку Європи, але й на Латинську Америку. Це підкреслює важливість міжнародної солідарності у питаннях безпеки. Перу також висловило готовність долучитися до міжнародних ініціатив, спрямованих на повернення викрадених Росією українських дітей. У рамках відносин між Україною та Перу обговорюється можливість економічної співпраці, зокрема в рамках ініціативи "Grain from Ukraine". Президент України Володимир Зеленський

запросив Перу розглянути можливість приєднання до цієї програми, яка має на меті забезпечення продовольчої безпеки в умовах глобальних викликів.

Ці країни мають значний економічний потенціал і політичний вплив у регіоні, що робить їх важливими партнерами для України в контексті розвитку двосторонніх відносин і зміцнення позицій на міжнародній арені

Латинська Америка має розгалужену мережу регіональних організацій, які відіграють значну роль у формуванні політичного, економічного та соціального порядку в регіоні. До найбільш впливових належать: Організація американських держав (ОАД), МЕРКОСУР (Спільний ринок Південного конуса), Андське співтовариство, СЕЛАК (Співтовариство латиноамериканських і карибських держав), КАРІКОМ (Карибська спільнота).

Ці організації створюють платформу для діалогу між Україною та регіоном, надаючи можливість розвивати економічні, політичні та культурні відносини.

Характеризуючи співпрацю з Організацією американських держав (ОАД), потрібно відмітити, що Україна отримала статус постійного спостерігача в ОАД у 2007 році, що дозволяє брати участь у заходах організації та співпрацювати з країнами регіону в рамках багатосторонньої дипломатії. Пріоритетними напрямками співпраці сьогодні є: захист територіальної цілісності України, засудження російської агресії через механізми ОАД, гуманітарна дипломатія для підтримки міжнародного співчуття та розуміння [16].

Взаємодія з МЕРКОСУР достатньо обмежена, Україна не має статусу повноправного члена МЕРКОСУР, проте веде активні переговори щодо створення зони вільної торгівлі та розширення економічного співробітництва. Підписано кілька меморандумів про взаєморозуміння.

Стратегічними напрями співпраці є: диверсифікація торговельних маршрутів, активізація економічних відносин та залучення інвестицій, розширення потенціалу експорту української продукції, зокрема аграрної.

На сьогодні дипломатична комунікація між Україною та Андським співтовариством є обмеженою, зосереджуючись на епізодичних контактах через посольства. Проте існує значний потенціал для розширення співробітництва.

Перспективні сфери взаємодії: розвиток економічного діалогу, реалізація наукових обмінів, впровадження культурних програм і академічних проєктів [15].

Україна не представлена безпосередньо в СЕЛАК, проте співпрацює через окремі країни-учасниці організації. Можливості координації позицій використовуються у рамках інших міжнародних організацій.

Ключовими напрями є: інформаційна підтримка української позиції щодо російської агресії, розширення міжнародного визнання України, координація гуманітарних та політичних ініціатив.

На поточному етапі взаємодія України з КАРІКОМ є мінімальною, обмеженою окремими дипломатичними контактами. Проте існують перспективи для розвитку економічного, гуманітарного та культурного співробітництва.

Отже, сьогодні співпраця України з регіональними організаціями Латинської Америки є перспективним, хоча й недостатньо розвинутим напрямом зовнішньої політики. Пріоритетами залишаються дипломатична підтримка, економічне партнерство та гуманітарна взаємодія.

Таким чином, Латинська Америка та Карибський басейн є різноманітним та багатогранним регіоном зі своєю специфікою та унікальними особливостями. Цей регіон має значний геополітичний вплив і впливає на міжнародний порядок. У внутрішній політиці Латинська Америка та Карибський басейн зосереджуються на вирішенні нагальних соціально-

економічних питань, включаючи проблеми бідності, корупції, організованої злочинності, наркотрафіку та міграції.

Протягом тривалого часу Україна не приділяла достатньої уваги розвитку відносин з цим регіоном, що виявилось у високій підтримці Росії з боку деяких країн Латинської Америки під час повномасштабної війни, розв'язаної Росією. Через брак комунікації та тісних економічних зв'язків війна Росії проти України сприймається в цьому регіоні як щось далеке та незначуще.

Відсутність єдиної позиції Латинської Америки та Карибського басейну щодо російської агресії дозволяє Росії обходити санкції через ці країни. З 2022 року Україна активно почала налагоджувати зв'язки з цими державами та надолужувати втрачені можливості. Міністр закордонних справ Дмитро Кулеба здійснив турне 11 латиноамериканськими державами, аби заручитися їх підтримкою та обговорити події, що відбуваються в Україні. Була прийнята Комунікаційна стратегія Україна – держави Латинської Америки і Карибського басейну на 2024-2026 рр.

Проте ці зусилля є лише частиною необхідної роботи порівняно з впливом Росії та її системою пропаганди. Влада України має докладати більше зусиль для досягнення необхідних цілей. Українські органи влади повинні сприяти економічному співробітництву, обміну досвідом та покращенню міжнародних зв'язків з регіоном. Важливо, щоб керівництво держави доклало значні зусилля для досягнення результатів та збору перших плодів ефективної співпраці між Україною та Латинською Америкою і Карибським басейном.

ВИСНОВКИ

Зовнішня політика України в регіоні Латинської Америки перебуває в стадії активного формування та переосмислення. Основними напрямками є поглиблення економічної та політичної співпраці, створення позитивного іміджу України та протидія дезінформації.

Зовнішня політика України ґрунтується на принципах суверенності, інтеграції до міжнародних структур, економічного розвитку, захисту прав громадян та сумлінного виконання міжнародних зобов'язань. Основні стратегічні цілі відображені в ключових документах, що визначають напрямки та засоби її реалізації.

Проаналізувавши наявні документи можна виділити наступні основні цілі зовнішньої політики України: забезпечення національної безпеки, інтеграція до ЄС і НАТО, залучення інвестицій і розвиток економіки, захист прав громадян за кордоном.

Принципи зовнішньої політики України – це рівність і суверенна рівність держав, мирне вирішення конфліктів, взаємовигідне співробітництво, дотримання міжнародних зобов'язань.

Виходячи з зазначених цілей та принципів особливості співпраці з Латинською Америкою для України є те, що Латинська Америка має великий економічний, людський та природний потенціал, що відкриває можливості для розширення зовнішньополітичних зв'язків України.

Пріоритетними партнерами визначені Бразилія, Аргентина, Мексика, Чилі, а основними напрямками співробітництва є торгівля, політичний діалог, військово-технічна співпраця та гуманітарні обміни.

Визначені обмеження співробітництва, такі як географічна віддаленість і мінімальний рівень історичних зв'язків, які потребують активної роботи для їх подолання.

Результатом російської агресії 2022 року, стало звернення інтересу України до регіону, результатом чого стала поява Комунікаційної стратегії відносин, яка була представлена у 2024 році, вона спрямована на створення довгострокового партнерства, подолання інформаційного вакууму та протидію дезінформації.

Основні інструменти реалізації стратегії включають дипломатичні канали, економічну співпрацю, культурні обміни та інформаційну підтримку.

Відносини з країнами Латинської Америки регулюються міждержавними договорами, меморандумами та галузевими угодами.

Найрозвиненіша нормативна база сформована з Бразилією, Аргентиною та Мексикою, що створює фундамент для поглиблення співпраці. Водночас бази з Чилі та Колумбією потребують оновлення.

Теоретичний аналіз міжнародних відносин дозволяє побачити різні аспекти співпраці України з країнами Латинської Америки. Реалізм підкреслює стратегічну конкуренцію та прагнення до посилення впливу, лібералізм наголошує на значенні економічного партнерства, конструктивізм звертає увагу на ідентичність і культурну взаємодію, а глобалізм акцентує роль взаємозалежності у сучасному світі. Всі ці підходи разом сприяють комплексному розумінню українсько-латиноамериканського співробітництва та його перспектив.

Взаємини України з Латинською Америкою базуються на історичних, культурних і економічних зв'язках, що формувалися впродовж десятиліть. Після здобуття незалежності ці відносини набули нових форматів, але залишаються важливою частиною зовнішньої політики України.

Відносини України з Латинською Америкою розпочалися в радянський період, коли Україна як частина СРСР долучалася до реалізації

централізованої зовнішньої політики Москви. Участь України у постачанні продукції, культурному обміні та підтримці ідеологічних зв'язків із лівими режимами залишила слід у подальшому розвитку двосторонніх відносин після здобуття незалежності.

В ході вивчення відносин була розроблена періодизація, яка складається з чотирьох етапів: 1991- 2000 роки, 2001 – 2013 роки, 2014-2021 роки, 2022 – по теперішній час.

На першому етапі Україна активно встановлювала дипломатичні відносини з країнами Латинської Америки після здобуття незалежності. Відкриття посольств у ключових державах регіону (Аргентина, Бразилія, Мексика, Куба) створило базу для політичного діалогу.

Аргентина, яка першою в регіоні офіційно визнала УНР у 1921 році, зберегла історичний прецедент взаємної підтримки, ставши одним із перших партнерів незалежної України. В цей період основу торгівлі становили продукція металургії, агропромислового комплексу та машинобудування. Успішні угоди, такі як постачання трансформаторів до Бразилії, демонструють намагання України зайняти нішу в економіці регіону.

Куба стала ключовим партнером у сфері гуманітарної підтримки, надаючи допомогу постраждалим від Чорнобильської катастрофи. Програми лікування дітей стали символом солідарності та довіри.

Але, не дивлячись на позитивні зрушення проявилась і низка проблем: відсутність чіткої стратегії взаємин із регіоном, низький рівень економічної активності через складну трансформацію економіки України.

Другий етап: Пошук стратегічного партнерства (2001–2013). Пов'язаний зі значними зусиллями у пошуку спільних економічних проєктів. Україна розвивала співпрацю в авіаційній (проєкт "Алкантара" в Бразилії), військово-технічній та агропромисловій галузях.

Особливо активною була взаємодія з Бразилією, де Україна брала участь у модернізації збройних сил. Розширення культурних зв'язків, зокрема

завдяки українській діаспорі в країнах регіону. Вона стала важливим провідником м'якої сили України. Україна та країни Латинської Америки поглиблювали співпрацю в рамках ООН, зокрема в питаннях, пов'язаних із територіальною цілісністю та миротворчістю.

Досягненнями цього періоду можна вважати: поглиблення політичного діалогу через міжурядові комісії (зокрема з Аргентиною та Кубою), встановлення механізмів регулярних консультацій із Мексикою, використання авіакосмічних та військових технологій як ключових елементів співпраці.

Проблемними залишились питання низького рівня інвестицій, обмеженість у реалізації масштабних економічних проєктів через економічну нестабільність України.

Третій етап: Зміна підходів у співпраці (2014–2023) пов'язаний з початком російської агресії проти України, що спричинило зміну акцентів у зовнішній політиці. Країни Латинської Америки стали важливими партнерами у підтримці територіальної цілісності України на міжнародній арені.

Українська діаспора відіграла ключову роль у підтримці гуманітарних проєктів та зміцненні зв'язків із місцевими громадами. Попри труднощі, відзначалося поживлення економічної співпраці, особливо в аграрному секторі. Експорт зерна та продукції металургії залишався важливим елементом торгівлі. У військово-технічній сфері спільні проєкти, започатковані раніше, продовжували реалізовуватися, але темпи їхнього впровадження сповільнилися.

Проблемними постали питання впливу політичної нестабільності в регіоні на двосторонні відносини та обмежені фінансові ресурси для реалізації великих інфраструктурних проєктів.

На сьогодні Україна має дипломатичні установи в шести країнах ЛАКБ, що охоплюють інтереси 18 іспаномовних країн, португаломовну Бразилію та інші держави.

Основними напрямками діяльності українських посольств є економічна дипломатія, розвиток бізнес-зв'язків, зміцнення політичної взаємодії, культурна дипломатія та боротьба з російською дезінформацією. Однак в 2014-2021 роках виникли труднощі в отриманні політичної підтримки від ЛАКБ у контексті конфлікту з Росією. Більшість країн регіону утримувалася під час голосування за українські резолюції в ООН, зокрема через економічні та політичні інтереси, пов'язані з Росією та Китаєм.

Парламентська дипломатія також була важливою складовою стратегії України, зокрема через створення депутатських груп із міжпарламентських зв'язків, хоча їхня активність залишалася на низькому рівні. Торговельна співпраця між Україною та країнами ЛАКБ показала змішану динаміку, з падінням експорту в 2014-2016 роках і поступовим відновленням у 2017-2019 роках.

Ключовою роллю у зміцненні відносин виступала українська діаспора, особливо в Аргентині, Бразилії та Чилі. Вони активно підтримували визнання незалежності України, сприяли розвитку культурних та економічних зв'язків, а також допомагали формувати об'єктивне сприйняття України в регіоні.

Однак через економічні труднощі та політичні виклики Україна не завжди могла повністю реалізувати потенціал співпраці. Зміна глобального контексту після 2014 року додала нових викликів, але також відкрила нові можливості для посилення взаємодії.

Четвертий етап пов'язаний з початком повномасштабного вторгнення і триває до теперішнього часу. Україна посилює свою взаємодію з ЛАКБ, що включає дипломатичні заходи, участь у регіональних форумах та залучення підтримки у контексті російської агресії. Значний потенціал для співпраці створюють проукраїнські спільноти в регіоні, а також спільний інтерес до принципів суверенітету та міжнародного права.

Росія активно використовує дезінформаційні кампанії, дипломатичні зв'язки та економічне співробітництво для збереження нейтральної позиції

регіону щодо війни в Україні. Підтримка від авторитарних режимів у Венесуелі, Кубі та Нікарагуа сприяє її впливу, тоді як більшість інших країн регіону дотримуються нейтралітету. Російські кампанії дезінформації впливають на громадську думку, поширюючи антизахідні наративи та підриваючи підтримку міжнародних цінностей. Незважаючи на це, деякі країни, такі як Аргентина, демонструють відкритість до поглиблення співпраці з Україною.

Для просування власних інтересів Україна розвиває відносини з інтеграційними регіональними об'єднаннями. Україна має статус спостерігача в Організації американських держав (ОАД). Існує потенціал для поглиблення співробітництва з МЕРКОСУР. Взаємодія з іншими регіональними організаціями знаходиться на стадії становлення.

Таким чином, на сьогоднішній день Україна має низький рівень впізнаваності у регіоні. Стикається з активною дезінформаційною кампанією з боку Росії. І має боротися з нейтральною позицією більшості країн регіону щодо російської агресії.

Протидією цим викликам може стати активізація багатостороннього співробітництва, залучення країн регіону до міжнародної підтримки України, формування довгострокових партнерських відносин, на що сьогодні направлена презентована Комунікативна стратегія.

Отже, серед першочергових завдань Україна має посилити свою інформаційну присутність у регіоні, диверсифікувати канали комунікації, розвивати економічну співпрацю, більш активно використовувати потенціал регіональних організацій, протидіяти російській пропаганді через культурну дипломатію

Таким чином, посилення української присутності в Латинській Америці є важливим напрямком зовнішньої політики, який сприятиме зміцненню політичних, економічних і культурних зв'язків, а також дозволить ефективніше протидіяти російському впливу в регіоні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналітик: У російської пропаганди в Латинській Америці міцні позиції, але вона не є там всемогутньою. Polskie Radio. URL: <https://www.polskieradio.pl/398/7836/Artykul/3203401> (Дата доступу 02.11.2024).
2. Балабанов К., Константинова Ю., Сулейманов Н. «Комунікативна Стратегія Україна – держави Латинської Америки і Карибського басейну» як інструмент реалізації українських інтересів у регіоні. Вісник МДУ. Серія Історія. Політологія. 2024. №40. у друці.
3. Бжезинский З. Великая шахматная доска. Господство Америки и его геостратегические императивы / Бжезинский З. – М.: Международные отношения, 1999. – 354 с.
4. Бикова, О., Мацькович, О., Проданюк, Т., & Юрченко, О. (2022). Як Латинська Америка реагує на російську агресію: між рішучим засудженням та беззаперечною підтримкою. ADASTRA. URL:<https://adastra.org.ua/special-edition> (Дата доступу 02.11.2024).
5. Вакарчук К. Комунікаційна стратегія України щодо держав Латинської Америки та Карибського басейну URL: <https://bintel.org.ua/analytics/komunikacijna-strategiya-ukrayini-shodo-derzhav-latinskoyi-ameriki-ta-karibskogo-basejnu/> (Дата доступу 02.11.2024).
6. Гавриленко І. І. (2013) «М'яка сила в зовнішній політиці України» Політологічний вісник, Вип.69 с.522-530
7. Дмитро Кулеба: МЗС України розробило першу в історії Стратегію розвитку відносин України та країн Латинської Америки і Карибського

- басейну URL: <https://mfa.gov.ua/news/dmitro-kuleba-mzs-ukrayini-rozrobilo-pershu-v-istoriyi-strategiyu-rozvitku-vidnosin-ukrayini-ta-krayin-latinskoji-ameriki-i-karibskogo-basejnu> (Дата доступу 02.11.2024).
8. Жук Л. Perezavantazhenня латиноамериканського напрямку української дипломатії URL: <https://razumkov.org.ua/statti/perezavantazhennia-latynoamerykanskoego-napriamu-ukrainskoi-dyplomatii> (Дата доступу 02.11.2024).
 9. Зазуляк З.М. Фактор США у регіоні Латинської Америки на сучасному етапі. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2014. Вип. 120(1). С. 173–181.
 10. Закон України Про засади внутрішньої і зовнішньої політики URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text> (Дата доступу 02.11.2024).
 11. Звіт про сприйняття України у світі 2022. Brand Ukraine. URL: <https://brandukraine.org.ua/uk/analytics/zvit-pro-spriynyattya-ukrayini-u-sviti-2022/> (Дата доступу 02.11.2024).
 12. Ілюк Т., Горбатюк П. Позиціонування України в Латинській Америці: проблеми та перспективи URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/49803/1/T_Pliuk_P_Horbatiuk_VLNU_52_FPMV_KSUBG.pdf (Дата доступу 02.11.2024).
 13. Кабінет Міністрів України.. Перелік закордонних дипломатичних установ України, у складі яких утворюються культурно-інформаційні центри. 2006 URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/34546506> (Дата доступу 02.11.2024).
 14. Кириченко В. Шляхи та механізми подальшого зміцнення взаємовигідних відносин України з державами Латинської Америки та Карибського Басейну URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/19880/45-Kirichenko.pdf> (Дата доступу 02.11.2024).

15. Киридон А., Аладіна О., Гусейнова О. Латинська Америка в сучасному світі: основні тенденції розвитку URL: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/viewFile/2945/2906/> (Дата доступу 02.11.2024).
16. Кіреєва К. Актуальні тенденції внутрішньої і зовнішньої політики держав Латинської Америки та Карибського Басейну: висновки для України URL: https://analytics.intsecurity.org/wp-content/uploads/2024/08/Ukr_ADASTRA_07_LAC.pdf (Дата доступу 02.11.2024).
17. Кіссінджер Г. Світовий порядок: Роздуми про характер націй в історичному контексті. Київ: «Наш формат», 2017. 320с.
18. Ковальова О.І. Російська військово-стратегічна загроза домінуванню США в Латинській Америці: наміри та реальність *Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки»*. 2015. № 5. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2515/2245 (Дата доступу 02.11.2024).
19. Комунікаційна Стратегія Україна – держави Латинської Америки і Карибського басейну 2024-2026 рр. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/ukraina-derzhavi-latinskoj-ameriki-ta-karibskogo-baseynu.pdf> (Дата доступу 02.11.2024).
20. Кондратенко О. Латино-Карибська Америка в геостратегії Російської Федерації. *Американська історія та політика*. 2019. № 7. С. 48–64. URL: <http://www.americanstudies.history.knu.ua/uk/arxiv/7-2/latino-karibska-amerika-v-geostrategi%D1%97-rosijsko%D1%97-federaci%D1%97/> URL:
21. Кулеба анонсував ухвалення Латиноамериканської стратегії URL: <https://gordonua.com/ukr/news/politics/kuleba-anonsuvav-uhvalennja-latinoamerikanskoji-strategiji-1644022.html> (Дата доступу 02.11.2024).
22. Латинська Америка та Карибський Басейн: інтереси України URL: <https://prismua.org/wp-content/uploads/2020/07/LA1.pdf> (Дата доступу 02.11.2024).

23. МЗС розробило стратегію розвитку відносин України та країн Латинської Америки і Карибського басейну. Юридична газета онлайн. 2024. 10 січня. URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/mzs-rozrobilo-strategiyu-rozvitku-vidnosin-ukrayini-ta-krayin-latinskoiameriki-i-karibskogo-baseyn.html> (Дата доступу 02.11.2024).
24. Муніципалітет Прудентополіс: у Бразилії теж є Україна. Українське національне інформаційне агентство «Укрінформ». URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3330627-municipalitet-prudentopolis-u-brazilii-tez-e-ukraina.html> (Дата доступу 02.11.2024).
25. Откидач О. Посилення лівих сил у Латинській Америці та Карибському басейні: наслідки для України: Аналітична записка. URL: https://analytics.intsecurity.org/wp-content/uploads/2023/05/Ukr_ADAstra_04_Latin-America.pdf (Дата доступу 02.11.2024).
26. Політичні відносини між Україною та Перу. Посольство України в Республіці Перу. URL: <https://peru.mfa.gov.ua/ukrayina-peru/526-politichni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-ta-peru> (Дата доступу 02.11.2024).
27. Поппер Карл. Відкрите суспільство та його вороги / Пер. з англ. О.Коваленко. К. : Основи, 1994. С. 444.
28. Посол України в Аргентині: Росіяни кажуть, що тікають сюди від війни. Від якої-такої війни?!. Главком. URL: <https://glavcom.ua/longreads/posol-ukrajini-v-arhentini-rosijanikazhut-shcho-tikajut-sjudi-vid-vijni-923016.html> (Дата доступу 02.11.2024).
29. Посольство України в Федеративній республіці Бразилія. (2024). Фотовиставка «Два роки російського вторгання в Україну. портрети болю і страждання» URL: <https://brazil.mfa.gov.ua/news/fotovistavkadva-roki-rosijskogo-vtorgannya-v-ukrayinu-portreti-bolyu-i-strazhdannya> (Дата доступу 02.11.2024).

30. Посольство України в Федеративній республіці. (2023). Рібейран-пірес став містом-побратимом чечельника на відкритті літературного ярмарку Рібейран-пірес. URL: <https://brazil.mfa.gov.ua/news/ribejran-pires-stav-mistom-pobratimomchechelnika-na-vidkrittii-literaturnogo-yarmarku-ribejran-pires-2023> (Дата доступу 02.11.2024).
31. Посольство України у Федеративній республіці Бразилія. (2020). Культурно-гуманітарне співробітництво між Україною та Бразилією . URL: <https://brazil.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/ukrayina-braziliya/kulturno-gumanitarnespirobotnictvo-mizh-ukrayinoyu-ta-braziliyeu> (Дата доступу 02.11.2024).
32. Рекомендації щодо позиціонування України в державах «Глобального Півдня»: Аналітична записка. Центр міжнародної безпеки, Міжнародний фонд «Відродження». 2023. URL: https://intsecurity.org/Ukraine_Global%20South_positioning.pdf (Дата доступу 02.11.2024).
33. Розпорядження Кабінету Міністрів України Про схвалення Концепції популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі. (2016) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/739-2016-%D1%80#Text> (Дата доступу 02.11.2024).
34. Саміт Україна – Латинська Америка став би новою ланкою у відносинах нашої держави з країнами регіону – Ігор Жовква за підсумками розмови з Леєю Ракель Хіменес Дуарте URL: <https://www.president.gov.ua/news/samit-ukrayina-latinska-amerika-stav-bi-novoju-lankoju-u-vid-87053> (Дата доступу 02.11.2024).
35. Сахарова, А. Чому російська пропаганда настільки успішна в Латинській Америці і як із нею боротися? 2022. URL: <https://adastra.org.ua/blog/chomu-rosijska-propaganda-nastilki-uspishna-v-latinskijamerici-i-yak-iz-neyu-borotisya> (Дата доступу 02.11.2024).

36. «Симон Петлюра інтернаціоналізує українське питання піснею»: невідома історія триумфу «Щедрика» в Європі. Історична правда. URL: <https://www.istpravda.com.ua/articles/2020/01/28/156943/> (Дата доступу 02.11.2024).
37. Сіцінський Н. А. Концептуальні принципи зовнішньополітичної діяльності України та її нормативно-правове наповнення URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/5_2017/21.pdf (Дата доступу 02.11.2024).
38. Стратегія зовнішньополітичної діяльності України URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017> (Дата доступу 02.11.2024).
39. Субботін А. Конструктивізм *Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. /Редкол.:Л. В. Губерський (голова) та ін. К: Знання України, 2004 Т.1 760с.*
40. Сулейманов Н. Відносини України з країнами Латинської Америки. Суспільно-політичні трансформації у XXI столітті: локальні, національні та глобальні контексти : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (18 квітня 2024 р.) / під заг. ред. М. Трофименка. К. : МДУ, 2024. С.166-168.
41. Сушинська І. Збереження національної ідентичності українців у бразильській діаспорі. *Українознавчий альманах*. 2012. Вип. 7. С. 76–79. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Ukralm_2012_7_21.pdf (Дата доступу 02.11.2024).
42. Третій територіальний департамент МЗС України URL:<https://mfa.gov.ua/dvostoronnye-spivrobotnictvo/3-td> (Дата доступу 02.11.2024).

43. Тузов, Д. Погляд: Чому Латинська Америка не чує Україну? Kyiv Post. . 2023, April 14. URL: <https://www.kyivpost.com/uk/opinion/15794> (Дата доступу 02.11.2024).
44. Українська громада в країнах світу. Міністерство закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/dvostoronnye-spivrobotnictvo/zakordonni-ukrayinci/ukrayinskagromada-v-krayinah-svitu> (Дата доступу 02.11.2024).
45. Шевченко Н. Якими мають бути пріоритети України в регіоні Латинської Америки та Карибського басейну?: Аналітична записка. Рада зовнішньої політики «Українська призма». 2020. URL: <https://prismua.org/wp-content/uploads/2020/07/LA1.pdf> (Дата доступу 02.11.2024).
46. Annual Threat Assessment of the U.S. Intelligence Community. Office of the Director of National Intelligence. URL: <https://www.dni.gov/files/ODNI/documents/assessments/ATA2023-Unclassified-Report.pdf> (Дата доступу 02.11.2024).
47. Berg Ryan and Bledsoe Rubi How Russia Tries to Sway Latin America on Ukraine URL: <https://www.americasquarterly.org/article/how-russia-tries-to-sway-latin-america-on-ukraine/> (Дата доступу 02.11.2024).
48. Boadle, A.. Brazil's Lula condemns invasion of Ukraine, touts peace initiative. Reuters. (2023, April 19) URL: <https://www.reuters.com/world/ukraine-invites-brazilslula-visit-criticizes-his-peace-efforts-2023-04-18/> (Дата доступу 02.11.2024).
49. Boerr M. Reza en ucraniano: la plegaria diaria del dueño de una yerbatera por el fin de la guerra. La Nación. URL: <https://www.lanacion.com.ar/economia/campo/agricultura/reza-enucraniano-la-plegaria-diaria-del-dueno-de-una-yerbatera-por-el-fin-de-la-guerra-nid02032022/> (Дата доступу 02.11.2024).

50. Boerr M. Son descendientes de ucranianos y envían 128.000 saquitos de mate cocido para los refugiados. La Nación. URL: <https://www.lanacion.com.ar/economia/campo/agricultura/son-descendientes-de-ucranianos-y-decidieron-enviar-128000-saquitos-de-mate-cocidopara-los-nid27062022/> (Дата доступа 02.11.2024).
51. Cárdenas Mauricio and Hernández Alejandra The Economic Impact of the War in Ukraine on Latin America and the Caribbean URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-08/PDS-Number29%20Ucrania%20EN.pdf> (Дата доступа 02.11.2024).
52. Confirma os finalistas do prêmio da APCA de melhores do ano na televisão. Folha de Pernambuco. URL: <https://www.folhape.com.br/cultura/confirma-os-finalistas-do-premio-daapca-de-melhores-do-ano-na/166361/> (Дата доступа 02.11.2024).
53. Daly John C. K. Latin America's Varying Responses to Putin's War Against Ukraine URL: <https://jamestown.org/program/latin-americas-varying-responses-to-putins-war-against-ukraine/> (Дата доступа 02.11.2024).
54. Desalma. Globoplay. URL: <https://globoplay.globo.com/desalma/t/wQrprh1cNk/> (Дата доступа 02.11.2024).
55. Farah D., Ortiz R., Russian Influence Campaigns in Latin America; Special Report. United States Institute of Peace, 2023. URL: https://www.usip.org/sites/default/files/2023-10/sr_525-russian_influence_campaigns_latin_america.pdf (Дата доступа 02.11.2024).
56. Fukuyama F. The End of History and the Last Man. London: Penguin books, 1992. 448p.
57. I hope to hear a strong voice of Mexico in support of Ukraine – President during the conversation with the Mexican university community. Official website of the President of Ukraine. URL:

- <https://www.president.gov.ua/en/news/spodivayusya-pochuti-silnij-golosmeksiki-na-pidtrimku-ukray-86869> (Дата доступу 02.11.2024).
58. Keohane R., Nye J. *Power and Interdependence: World Politics in Transition*. Boston: Little Brown & Co., 1977. 273 p.
 59. Kosenko-Solohub A., Fechko I. *EU-Latin America Relations: Analyzing Cooperation from a Ukrainian Perspective* URL: <https://prismua.org/en/english-eu-latin-america-relations-analyzing-cooperation-from-a-ukrainian-perspective/> (Дата доступу 02.11.2024).
 60. *Latin America's Apathy Towards Ukraine – What it Means for the Future* URL: <https://www.mccaininstitute.org/resources/blog/latin-americas-apaty-towards-ukraine-what-it-means-for-the-future/> (Дата доступу 02.11.2024).
 61. Morgentau Hans J. *Politics among Nations: The Struggle for Power and Peace* / Hans J. Morgentau. New York: Alfred A. Knopf, 1948. xvi, 489, xix pp.
 62. Nye J. *Soft Power. The Means to Success in World Politics*. New York : Public Affairs, 2005. 130 p.
 63. Porter, E. *Latin America's Stance on Ukraine Is Trapped in the Past*. Bloomberg (2023). URL: <https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2023-03-14/latin-america-s-ukraine-war-stance-is-trapped-in-the-past> (Дата доступу 02.11.2024).
 64. Spigariol, A., & Nicas, J.. *A Problem for Ukraine: Countries 85 Like Brazil Won't Sell It Arms*. The New York Times. (2023, April 12) URL: <https://www.nytimes.com/2023/04/12/world/americas/brazil-ukraineweapons.html?smtyp=cur&smid=tw-nytimes> (Дата доступу 02.11.2024).
 65. *The Kremlin's Efforts to Covertly Spread Disinformation in Latin America*. United States Department of State. URL: <https://www.state.gov/the-kremlins-efforts-to-covertly-spread-disinformation-in-latin-america/> (Дата доступу 02.11.2024).

66. Thomas J. Biersteker and Cynthia Weber, eds., *State Sovereignty As Social Construct* (Cambridge: Cambridge University Press, 1996)
67. US accuses Brazil of “parroting Russian and Chinese propaganda.” (2023, April 18). Euronews. URL:<https://www.euronews.com/2023/04/18/us-accuses-brazil-ofparroting-russian-and-chinese-propaganda> (Дата доступа 02.11.2024).
68. Wallerstein, Immanuel Maurice. *Africa: the politics of independence and unity*. Lincoln: University of Nebraska Press, 2005. 492 с.
69. Wendt, Alexander. “Anarchy is What States Make of It.” *International Organization* 1992. 26(2): 391-425.
70. Wendt, Alexander. *Social Theory of International Politics*. Cambridge: Cambridge University Press.. 1999:1—4.